PĂMÂNTUL

TEXT-ATLAS

PENTRU

Clasa IV primară urbană şi pentru divisia III anul II a şcoalelor rurale

DE

S. MEHEDINŢI

Carte aprobată de Onor. Minister al Cultelor şi Instrucţiunei publice cu ord. No. 14.166 din 26 Aprilie 1904.

EDIŢIA II

Tipărită în 10,000 esemplare

BUCUREŞTI

Editura Librăriei H. STEINBERG, Str. Gabroveni No. 10

1904

www.digibuc.ro

Toate drepturile rezervate.

Atelierele grafice I. V. Socecu, București

www.digibuc.ro

EUROPA

ACADEMIA
BIBLIOTECA
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

www.digibuc.ro

TRIMESTRUL I

Uscatul

Câmpie. Ţinuturile, unde faţa pământului e netedă, (aşa că drumeţul merge mult timp, fără să sue sau să coboare) se numeşte **câmpie** sau **şes.** La şes, de obiceiu, drumul n'are cotituri, de oare ce călătorul n'are ce ocoli.

Pe hartă, şesul se arată verde, ca şi cum ar fi veşnic acoperit cu iarbă. In harta alăturată, câmpia de lângă Dunăre se leagă spre răsărit cu o altă câmpie şi mai mare; câmpia Tisei se întinde şi ea spre apus până dincolo de Tisa. Celelalte ţinuturi acoperite cu verde sunt iarăşi la fel cu şesul ţărei noastre.

Deal. Pe alocurea, faţa pământului e boltită în sus; umflăturile acestea nu-s rotunde, ci de obiceiu sânt lungueţe, cam în chipul valurilor.

O ridicătură de pământ (cam în felul unui val) se numeşte **deal.** — Pe deal, calea face cotituri, pentru ca drumeţul să nu se obosească suind

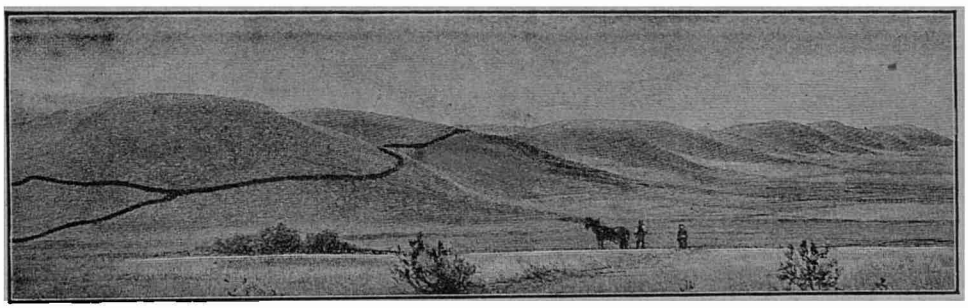

Un deal cu un drum şovăit (vedere).

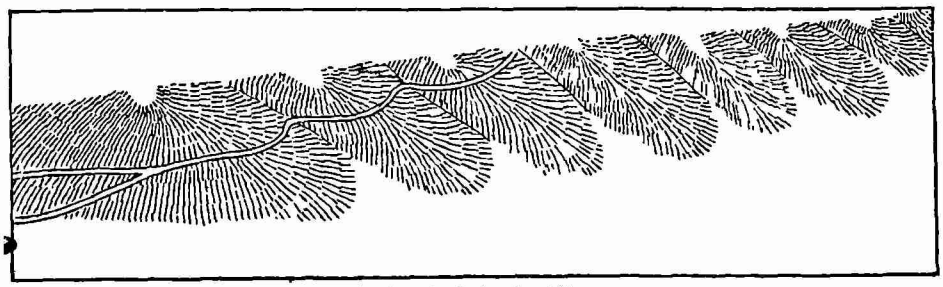

Acelaş deal (pe hartă).

drept spre vârf. De altfel, pe vârful unui deal ajungi repede: uneori nu-ţi trebue nici un ceas deplin.

73809

www.digibuc.ro

In hartă, dealul e înfăţişat cam în chipul unei omizi cafenii, căci coastele dealurilor nu-s totdeauna bine îmbrăcate cu iarbă, ci au şi râpi goale, unde se vede ţărâna cafenie.

Munte. Ridicăturile cele mai mari de pe faţa pământului se numesc **munţi.** Pe munte, calea face o sumedenie de cotituri; drumeţul caută să se urce mergând pieziş, când spre dreapta, când spre stânga. — Urcarea poate dura pe unii munţi o zi şi chiar mai multe.

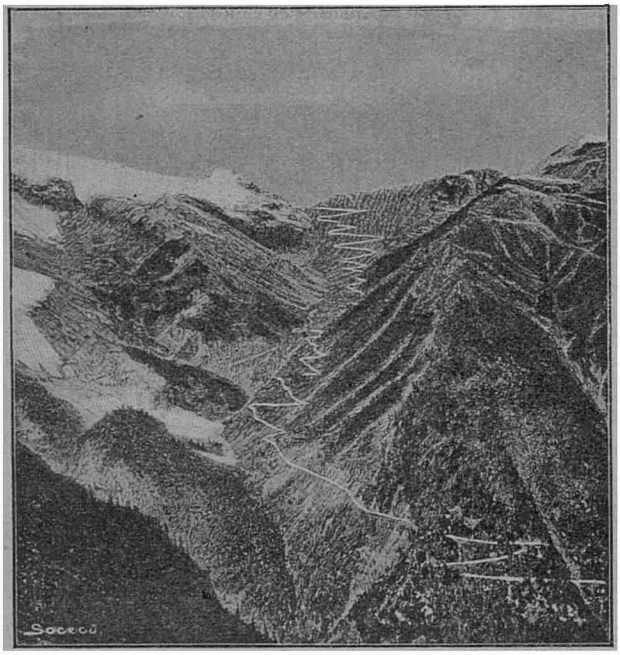

Munte cu drum spre vêrf (vedere).

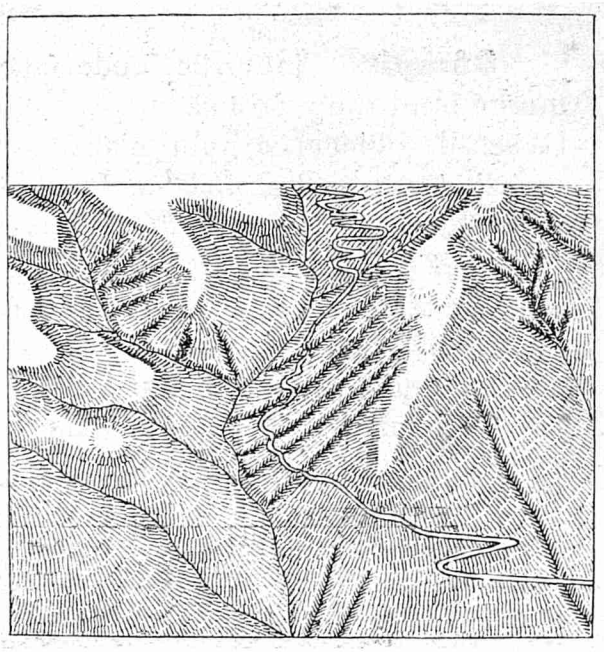

Acelaş munte (în hartă).

Pe hartă, munţii se arată în chipul unor omizi, ceva mai cafenii decât dealurile. In foaia alăturată se vede cum de Carpaţi se leagă alţi munţi în spre apus şi în spre miază-zi, ca nişte omizi încovoiate.

Vulcan. Uneori faţa pământului e umflată cam în chipul unei căpăţâni de zahar. Spre vârful acelei umflături e o gaură, pe unde ese *materie topită, spuză, flacări şi fum.*

Ridicăturile de pământ, din care ese foc şi materie topită (numită lavă), se numesc vulcani.

Pe hartă, vulcanii sunt de obiceiu însemnaţi cu roş, arătând focul pe care îl varsă ei peste ţinutul dimprejur. Aşa, spre miază-zi de ţara noastră, se văd pe foaia alăturată nişte vulcani. — (Vezi *Vesuvul* în harta I).

Plaiu sau podiş. Uneori sus pe munţi sau între munţi sunt locuri netede; acestea se numesc **plaiuri** sau **podişuri.** O pildă e plaiul de pe Bucegi şi de pe Ceahlău. — Transilvania de asemenea e un podiş încins de munţi.

www.digibuc.ro

In hartă, podişurile se arată cam în chipul unor pete cafenii mai late. Pe foaia alăturată, afară de podişul Transilvaniei mai sunt spre apus de ţara noastră alte câteva podişuri. (De ex. unde stă scris peninsula Iberică).

Apele

Picăturile de ploaie intră în pământ şi-l moaie. De la o vreme însă ţărâna se satură de umezeală; atunci apa nu mai poate pătrunde în pământ, ci se adună în locurile scobite şi le umple.

Baltă sau lac. O scobitură a pământului plină cu apă se cheamă **baltă**, când e mică; când e mare, se cheamă **lac**. Pe malul Dunărei sunt o sumă de bălţi şi lacuri (de ex. Brateşul).

In harta alăturată n'au încăput, fiind prea mică. Spre miază-noapte de ţara noastră sunt însă lacuri cu mult mai mari decât cele de la noi. (*Buneoară,* **Ladoga**).

Pârău. Când scobitura nu e rotundă, atunci apa nu stă pe loc ca în bălţi şi lacuri, ci porneşte la vale şi curge ca pe un uluc spre partea mai joasă a scobiturei.

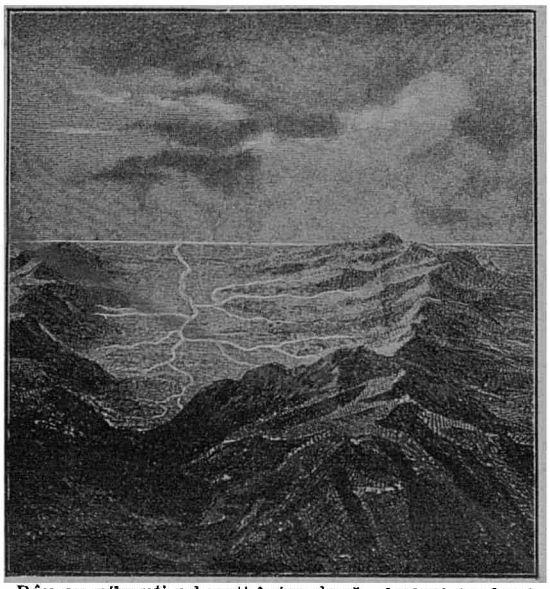

Râu cu afluenţi adunaţi între două dealuri (vedere).

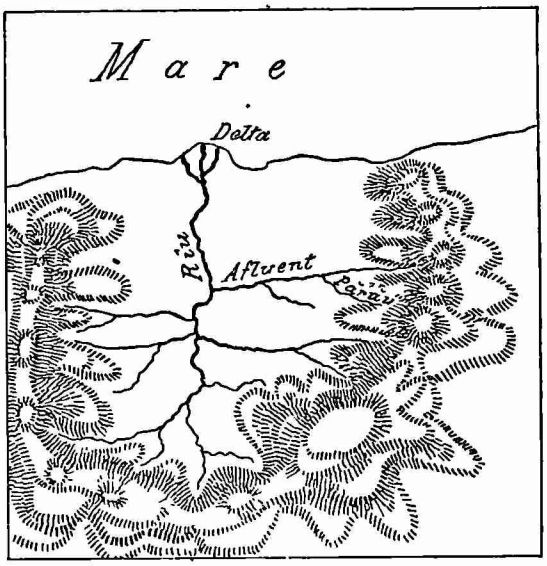

Râu şi afluenţi (pe hartă).

O cureluşă de apă, când curge la vale şerpuind (adecă cotind mereu spre dreapta şi spre stânga, cum fac şerpii) **se numeşte pârău.** — Peste pârău sai dintr'o dată, fără să te uzi.

Râu. Când un pârău se întâlneşte cu altul, apele lor se adună şi fac împreună o curea mai lată, care se cheamă **râu**. — Peste râuri treci pe punte sau pe pod.

Fluviu. Râurile se adună şi ele la un loc şi fac ape mai mari nu-

www.digibuc.ro

mite fluvii. Buneoară, râurile țărei noastre: Jiul, Oltul, Argeșul, Ialomița... se adună toate la un loc și fac *fluviul* Dunărea. — Peste fluvii e greu de făcut un pod. De-abea treci de la un mal la altul cu vaporul, ori cu barca.

Pe hartă, râurile sunt arătate în chipul unor râme; cele mai groase, arată fluvii.

Afluent. O apă, care se varsă în alta, se numește afluentul acestei din urmă. Așa, Bistrița e afluentul Siretului, iar Siretul e afluentul Dunărei.

Ținutul unui râu. Ținutul din care un râu își aduce apă (adecă afluenții săi și mai mari și mai mici) se numește ținutul acelui râu. Ex. ținutul *Argeșului.*

Când privești pe hartă un râu cu toți afluenții săi și mai groși și mai subțiri, pare că vezi un copac culcat cu ramurile la pământ.

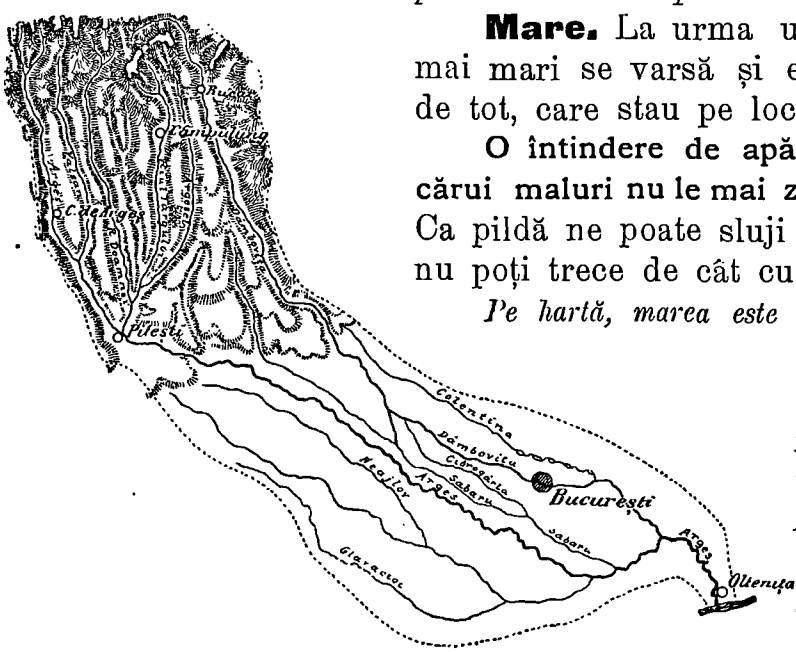

Mare. La urma urmei, chiar râurile cele mai mari se varsă și ele în niște ape întinse de tot, care stau pe loc ca și bălțile și lacurile.

O întindere de apă sărată și stătătoare ale cărui maluri nu le mai zărești se numește mare. Ca pildă ne poate sluji M.-Neagră.—Peste mări nu poți trece de cât cu corabia.

Pe hartă, marea este vopsită cu albastru, fiindcă apa mărei e grozav de adâncă, și ca toate apele adânci pare albastră; (când o ieai în pahar, vezi că e limpede și fără nici o culoare).—In foaia alăturată, afară de M.-Neagră, mai vedem și altele, care se țin lanț cu marea de lângă noi.

Ocean. Cum merg azi corăbiile, poți trece orice mare în curmezișs în mai puțin de o zi; rar când trebue mai mult. Sunt însă ape mai întinse de cât mările. Iți trebue o săptămână și chiar mai multe, ca să ajungi de la un țărm la altul. Aceste ape sărate și stătătoare ca și mările, dar cu mult mai întinse, se numesc oceane.

Când treci din râu în mare, simți îndată: râul e *dulce* și de obiceiu *turbure,* iar apa mărei e *sărată* și *limpede;* când treci din mare în ocean, nu simți: apa e tot limpede și tot sărată. De aceea: *pe hartă, oceanele sunt albastre ca și mările.—Pe harta alăturată, se vede spre apus un mare ocean numit Atlantic.*

*

www.digibuc.ro

In oceane și mări (ca și în lacuri și bălți), malul nu e neted ca marginea unei farfurii, ci are crestături.

Pe alocurea, uscatul înfige câte un colț în apa mării. **Vârful acestui colț se chiamă cap.**

Alte ori, uscatul trimite o prelungire în apa mării, cam în chipul unei limbi. **O limbă de uscat, înaintată în mare, se numește peninsulă.** In Marea-Neagră e **Crimea.**

Pe harta alăturată mai sunt și alte peninsule (Iberică, italică, etc.).

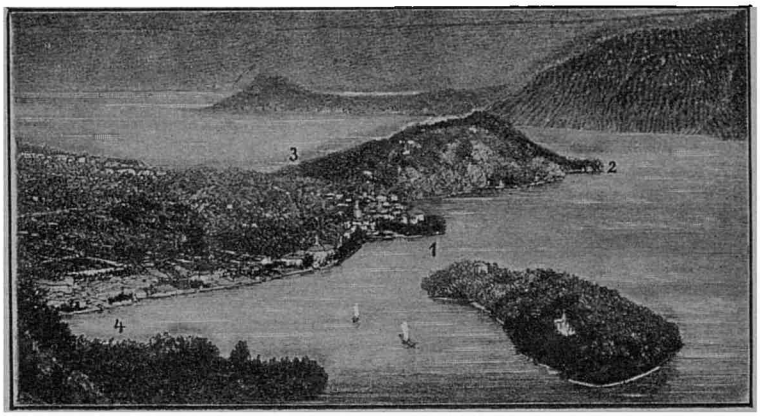

Peninsulă, insulă, cap, strâmtoare, golf, istm (vedere).

Câte-odată, peninsula abia se mai leagă cu uscatul printr'o fâșie îngustă de pământ. **Această fâșie îngustă** (pare că e coada unei frunze) se **chiamă istm.** Ex. istmul Perecop.

In sfârșit, sunt **bucăți de uscat împresurate de toate părțile cu apă; acestea se numesc insule.** — Vezi Insula Șerpilor și multe altele în mările arătate pe Harta I.

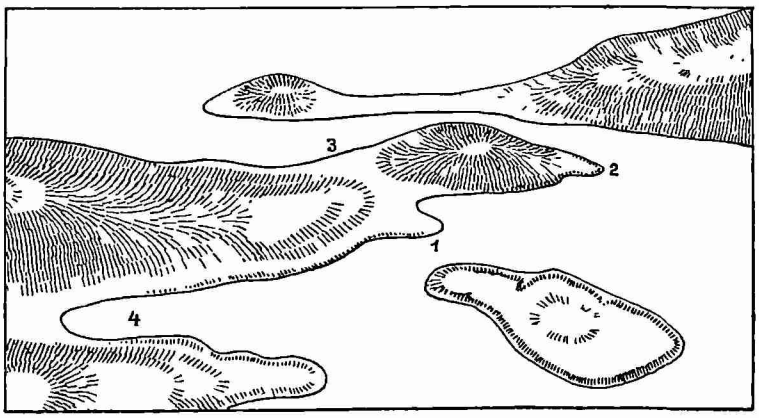

Peninsula, insula, cap, strâmtoare, golf, istm (pe hartă).

Când sunt multe insule la un loc, ele fac împreună o grupă de insule sau un **arhipelag.**—*Spre miază-zi de țara noastră se vede pe hartă o mare cu un arhipelag.*

Se întâmplă ca două uscaturi să fie foarte apropiate. Corăbierul trece printre ele ca pe o stradă înecată sub apă. O astfel de trecătoare *pe apă* se cheamă *strâmtoare.* Astfel din M.-Neagră eși pe o strâmtoare ce se numește *Bosfor.*

Uneori uscatul e știrbit, iar apa intră și umple știrbitura.

O astfel de crestătură a țărmului plină cu apă se cheamă golf.

www.digibuc.ro

In harta de la început se văd destule golfuri. (Unde stă scris: *Salonic, Lyon*, etc.).

Europa

Țara noastră e coprinsă într'o bucată de uscat (de vre-o 70 de ori mai întinsă) și înconjurată mai în toate părțile de apa mării și a oceanului. **O bucată de uscat cu mult mai întinsă decât o țară și împrejmuită în mai multe părți de mări și de oceane se numește Continent.**

Continentul în care e coprinsă țara noastră se cheamă *Europa.*

Hotarele Europei. Continentul acesta e mărginit în spre miază-noapte cu *Oceanul Înghețat-Artic,* pe care plutesc veșnic sloi de ghiață; spre apus, țărmurile Europei sunt scăldate de *Oc. Atlantic,* care e mai cald, iar la miază-zi se află *Marea Mediterană* a cărei apă e atât de caldă, în cât iarna, când pe la noi ninge încă, pe malurile ei înfloresc trandafirii.

— Spre răsărit, Europa se întinde până la munții *Urali* (cari stau ca o omidă pusă în curmezișul șesului).

Marginile Europei. Dacă ocolește cineva continentul nostru, vede mai întâiu de toate spre apus o peninsulă (cam cu 4 colțuri) numită peninsula *Iberică* și având un colț, capul *Sfântului Vincențiu,* ceva mai înaintat în Ocean. Venind spre răsărit, dă de un golf larg numit *Lyon,* (ceea ce înseamnă în limba locuitorilor de pe acolo: golful *leului*); s'apoi găsește earăși o peninsulă lungă în chip de cismă, numită *Italia.*

Ocolind-o și pe aceasta, și înaintând spre răsărit, călătorul dă de o mare lungă și îngustă ca și peninsula Italiană. Această mare se cheamă *Adriatica.* Alături găsește o peninsulă lată, numită *Peninsula balcanică* (după muntele din mijlocul ei); peninsula aceasta se îngustează spre miază-zi și sfârșește în chipul unei mâni cu 3 degete. — Vârful degetului din mijloc se chiamă capul *Matapan.*

În sfârșit, dacă trece și mai spre răsărit, corabia intră într'o mare plină de insule, *Archipelagul,* în fundul căreia se află micul golf al *Saloniculuí,* orașul unde locuesc mulți Români.

Aici ai crede că ai ajuns în fundul *Mediteranei;* dar urmărind țărmul, corăbierul găsește o strâmtoare lungă, a *Dardanelelor,* și deodată se află iarăși în mijlocul unei mări mai mici (numită *Marmara,* după numele unei insule cu marmură din mijlocul ei); s'apoi printr'o strâmtoare tot așa de îngustă, numită *Bosfor,* intră în *Marea-Neagră,* care e cu mult mai largă, dar e cu desăvârșire închisă din toate părțile. In fundul ei stă mica Insulă a *Șerpilor* și peninsula *Crimea,* care abia se ține de țărm (cum s'ar ține o frunză de trunchiu).

www.digibuc.ro

Până aci, hotarul Europei a fost numai pe apă; acum, hotarul începe a sui pe *Caucas,* un munte de 2 ori mai înalt decât Carpații. Acest munte împreună cu *M. Caspică* (care se aseamănă cu un rinichiu) și împreună cu fluviul *Ural* și *Munții Uroli* împlinesc granița Europei spre miază-zi și răsărit.

*

Spre apus și miază-noapte, marginile Europei sunt scăldate numai de ape. — După ce corabia ese din Mediterana prin strâmtoarea *Gibraltar*, și după ce înconjoară peninsula Iberică, ajunge în golful *Gasconiei,* apoi trece pe lângă alte golfuri și peninsule mărunțele, până ce ajunge la peninsula *Iutlanda* (în dreptul Adriaticei). Impreună cu *Scandinavia,* peninsula cea mai mare a Europei, Iutlanda închide o mare, *Baltica,* (un fel de pungă ca și M.-Neagră).

Odinioară, Europa mai avea spre miază-noapte încă o peninsulă, dar acea s'a fărâmat, și s'a rupt din uscat; fărâmăturile ei fac azi *Arhipelagul britanic,* despărțit de continent prin Marea *Mânecei* (fiindcă are chip de mânecă), iar de Scandinavia prin Marea *Nordului* (fiindcă vine la Nord de Europa). — Și mai răsleață de Europa a rămas *Islanda* (al cărui nume înseamnă *țara gheţurilor,* fiindcă e acoperită mai toată de ghețuri).

De altfel, din trupul continentului s'au mai rupt și alte bucăți; mai cunoscute sunt cele 3 mari insule de lângă Italia: *Corsica, Sardinia* și *Sicilia*, iar mai spre răsărit e insula lungăreață a *Cretei.* — (De câtva timp *Iutlanda* și capătul peninsulei balcanice, *Morea*, au fost despărțite de uscat prin niște canale, așa că ar putea fi numărate și ele tot între insule).

Infățișarea pământului Europei. Dacă într'o zi senină de vară s'ar sui cineva sus de tot, și ar putea cuprinde cu ochii toată Europa, ar vedea mai întâiu de jur împrejur mările *albastre;* apoi de la Urali și până în golful Gasconiei ar vedea un șes *verde,* iar în mijloc ar zări înaltul zid al munților *Alpi* cu vârfurile albe de zăpadă (de unde li s'a tras și numele).—De șirul uriaș al Alpilor se leagă arcul în chip de ☾ al *Carpaţilor,* care se prelungește peste Dunăre cu *Balcanii* al căror capăt sfârșește pe țărmul M.-Negre. — Odinioară, lanțul munților acestora se întindea până în Crimea și se lega cu Caucasul, dar bucățile de la mijloc s'au cufundat sub mare.

Din Alpi se mai desfac și munții *Iliriei,* legați cu lanțul *Pindului,* care odinioară se prelungea până în Creta și în mijlocul Arhipelagului; dar și muntele acesta s'a rupt și s'a prăbușit sub mare.

Tot din Alpi se desface lanțul *Apeninilor,* care străbate Italia și se prelungește în Sicilia. Și din acesta, bucăți întregi s'au prăbușit sub apă, iar prin crăpăturile pământului țâșnește mereu lavă; dovadă, vulcanii *Vezuv* și *Etna,* cari svârl foc pe gură și cresc mereu în sus, — un fel de despăgubire pentru munții cufundați sub mare.

www.digibuc.ro

Mai singuratec e lanțul *Pirineilor* (cari stau curmeziș între Mediterana și Atlantic) și al *Alpilor Scandinaviei,* cari se prelungesc până la *Capul Nord,* colțul cel mai de miază-noapte al Europei.

Ape. Din zăpada și din ghețurile Alpilor es câteva râuri foarte mari: *Ronul* încolăcește muntele pe la apus în chipul unei șarpe. După ce coboară din munte apele sale înoroiate și le limpezește în marele lac al *Genevei,* se îndreaptă spre Mediterana. *Rinul* pornește spre răsărit, se limpezește și el într'un mare lac, al *Constanței,* apoi apucă spre M.-Nordului.

Padul adună apele de pe clina de miază-zi a Alpilor și se varsă în Adriatica. *Tibrul,* în peninsula Italică, *Tagul,* în peninsula Iberică, *Sena* (spre apus de Rin) și *Tamisa,* în arhipelagul britanic, sunt râuri mai mici.

Dar fluviul cel mai mare al Europei e *Wolga* care adună apele de pe întinsul șes din răsărit și le varsă în Caspica nu departe de fluviul *Ural.* Alături de Wolga stă ca mărime *Dunărea* care isvorând din apropierea Rinului (din munții *Pădurea-Neagră*) culege o mulțime de ape din mijlocul Europei și le aduce în M.-Neagră, unde se varsă și *Nistrul,* granița noastră de acum 100 de ani.

Vistula și *Elba* străbat șesul de la miază-noapte și se varsă în Baltica și M.-Nordului; dar multe din apele acestui șes nu se pot scurge ușor spre mare, ci rămân pe loc și fac o mulțime de lacuri, printre care cele mai cunoscute sunt: *Ladoga* și *Onega.*

STATELE

Rusia

Rusia e țara cea mai întinsă din Europa; ea e vecina noastră din spre răsărit, dar e cu mult mai mare decât țara românească [1]).

Afară de munții *Urali* și de *Caucas,* împărăția rusească cuprinde mai tot *șesul* din răsăritul Europei cu fluviile: *Wolga, Ural, Nistru, Vistula* precum și marile lacuri *Ladoga* și *Onega.*

Locuitorii. Cei mai mulți dintre locuitorii Rusiei sunt de neam *slav.* Înfățișarea mai la toți e cam ca a Lipovenilor de la noi, cari sunt Ruși

[1]) **Hotarul.** Rusia se întinde între M. *Baltică,* Oc. *Ingheţat-arctic* (la miază-noapte); *Urali,* fl. *Ural* și M. *Caspică* (la răsărit); M. *Neagră* (la miază-zi) și *Prut* (la apus). — Numai de la Prut până în Baltica, hotarul nu e nici pe munți nici pe ape, ci merge pe uscat în chipul unei scoabe tăiată de râul *Vistula.* — În loc de a desemna o figură geometrică, e bine ca să prețuiască elevii singuri *pe harta* Europei, cam de câte ori un stat e mai mare de cât altul.

www.digibuc.ro

EUROPA

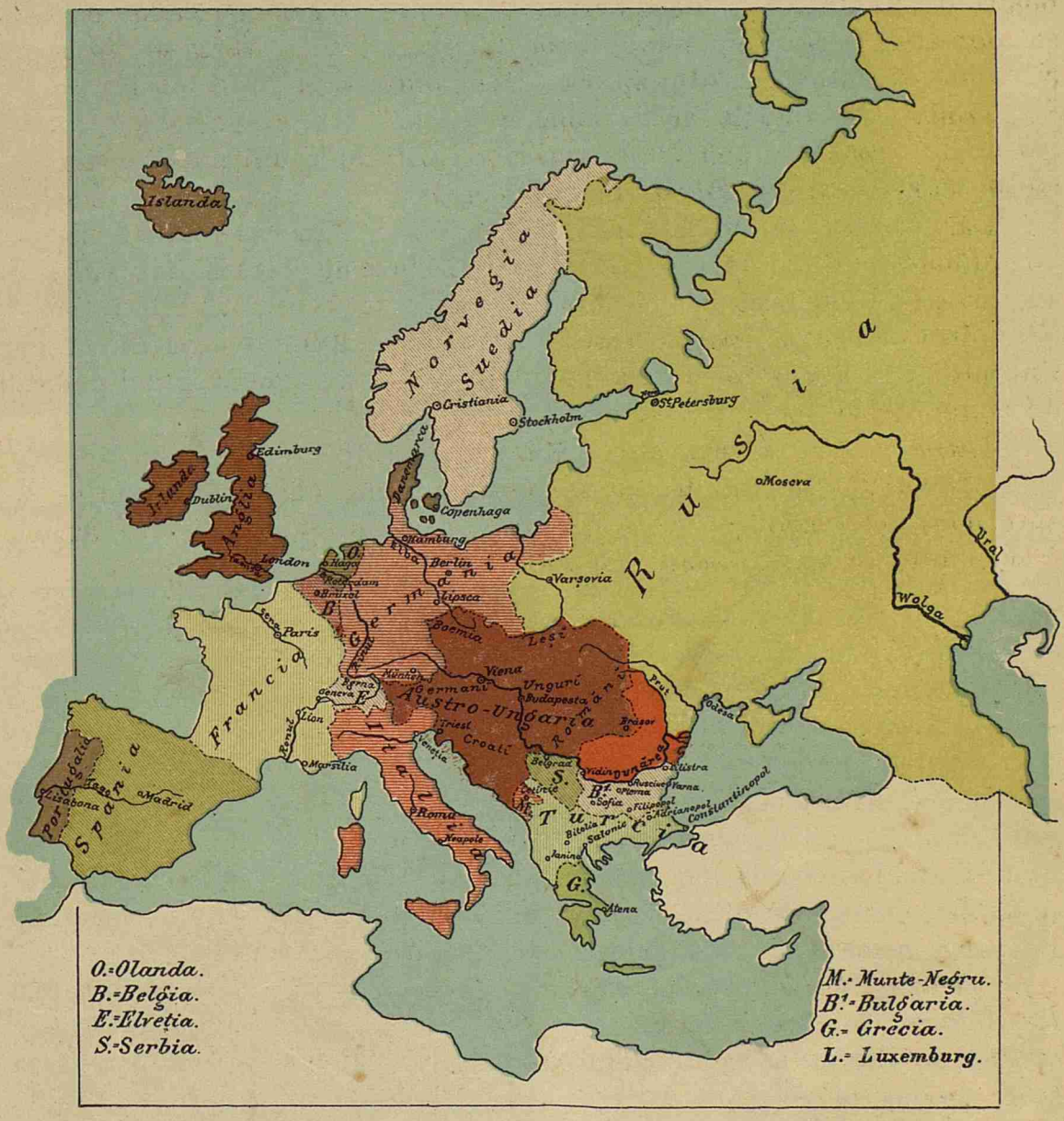

O.=Olanda.
B.=Belgia.
E.=Elveţia.
S.=Serbia.

M.=Munte-Negru.
B.=Bulgaria.
G.=Grecia.
L.=Luxemburg.

ACADEMIA
BIBLIOTECA
REPUBLICII SOCIALISTE ROMANIA

www.digibuc.ro

alungați din țara lor. — De obiceiu, Rușii poartă părul mare și retezat la ceafă; barba mare și cămăși *roșii,* care atârnă peste pantaloni.

Pescari Ruși.

Orașul cel mai de seamă e azi *St.-Petersburg,* unde stă *Țarul.* (Așa se cheamă împăratul rusesc).

Petersburg.

Moscova, vestită pentru mulțimea bisericilor sale (cu turnuri în chip de ceapă), a fost capitala veche a Rușilor; dar, acuma vre-o 200 de ani, (pe vremea lui Brâncoveanu), un țar rusesc, văzând că negoțul pe apă e mai bănos, a dat poruncă să se zidească o nouă capitală lângă *Newa,* râul care scoate apele din Ladoga și le trimite Balticei. Astfel s'a ridicat *Sf.-Petersburg* în mijlocul smârcurilor, clădit în bună parte pe tarași. — L'ar fi zidit lângă M.-Neagră, dar țărmul acestei mări, pe vremea aceea, nu era în stăpânirea Rușilor.

O biserică din Moscva.

După vre-o sută de ani, Rușii au isbutit să se apropie de M.-Neagră și au zidit și aci un oraș mare, *Odesa.* — Ne-au răpit apoi și Basarabia cu frumosul oraș *Kișinău,* iar spre apus au luat o parte din vechea Polonie cu marele oraș *Warșovia.*

Negoț. Din țara rusească vine la noi *ceaiul* ce se cheamă rusesc. (Nu

www.digibuc.ro

doară că ar fi din țara lor, ci crește într'o țară mai departe; dar de acolo, frunzele copăcelului de ceaiu nu vin bine pe mare, se strică, și trebuesc aduse pe uscat, prin Rusia). Tot din această țară ne vin *blănuri*, piele *tăbăcită* (iuft) și *cai* frumoși, care folosesc armatei (la tunuri în deosebi).

Dar viața în Rusia e grea. Acolo, toată legea e *Țarul*. Pentru un lucru de nimica te poate trimite tocmai lângă Oc. Înghețat, unde trăesc urșii *albi* și cade ninsoare aproape veșnic. — Mulți Români din Basarabia au pierit prin acele țări depărtate, înstreinați de casa și de legea lor apucată de la strămoși.

Austro-Ungaria

Impărăția aceasta, în ce privește întinderea, e în toată Europa a doua după Rusia. Ea e așezată spre apus de țara noastră [1]) și cuprinde o bună parte din mijlocul Europei. — Dintre *Alpi* și *Carpați*, apele sunt adunate de *Dunăre* care străbate împărăția în chip de ⌐, și de *Tissa* care culege toate apele din *podișul* și *munții* Transilvaniei *(Someș, Criș, Mureș)* trecându-le prin Porțile de fer spre M.-Neagră. — Din podișul Boemiei, apele sunt scoase de *Elba*.

Locuitorii acestei împărății sunt foarte amestecați. Un mare ținut (de la Carpați până aproape de Tissa) e locuit de *Români;* mai spre apus, pe lângă Tissa și Dunăre, trăesc *Ungurii;* spre apus de ei trăesc *Nemții,* (în scoaba, care cuprinde Alpii).

La miază-noapte și miază-zi de această „treime" trăesc neamuri *slave* înrudite cu Rușii prin limbă și sânge. Așa, în Boemia trăesc *Cehii;* pe la isvorul Vistulei și al Nistrului sunt *Leșii* și *Rutenii* care au năpădit și în Buco-

Vedere din Viena

[1]) **Hotarul,** afară de cel românesc și rusesc, e ușor de tras: din granița rusească (cam de la isvorul Vistulei) însemnezi o scoabă, cu care înconjori *podișul Boemiei;* de aceasta legi o altă scoabă, cu care cuprinzi *Alpii.* La miază-zi, hotarul e *Adriatica* și apoi o linie până în *Sava,* afluentul Dunărei.

www.digibuc.ro

vina.. Lângă ei stau *Slovacii* (unii vin cu gratare prin țara noastră). Iar la miază-zi e alt rând de neamuri slave, care strâng pe Români, pe Unguri și pe Nemți ca într'un clește.

Orașul cel mai însemnat e *Viena,* pe malul Dunărei, odinioară capitala întregei împărății.—De câteva zeci de ani, Ungurii au isbutit să împartă cu Nemții stăpânirea asupra celorlalte neamuri și au făcut din *Buda-Pesta* a doua capitală a țărei. — *Triestul* e portul cel mai mare, — e oarecum poarta împărăției spre mare.

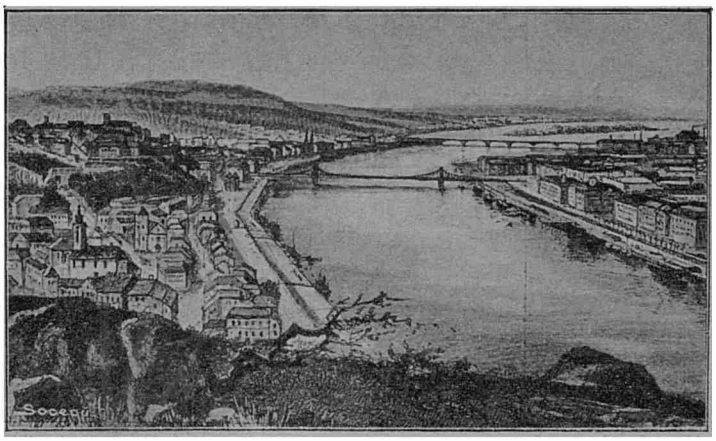

Budapesta (cu poduri peste Dunăre).

După cum Rusia stăpânește pământul românesc dintre Prut și Nistru, de asemenea și împărăția de la apus stăpânește: *Bucovina* împreună ținutul românesc dintre *Carpați* și *șesul Tissei.* — Între toți domnii noștri, singur *Mihai* a isbutit să lipească toate aceste țări. Dacă stăpânirea lui ar fi ținut mai mult, neamul nostru ar fi azi mai puternic decât toate neamurile mărunte dimprejur.

Negoț. Din împărăția vecină cumpărăm tot felul de mărunțușuri: *postav, arme, ferărie* . . . (Odinioară multe mărunțiușuri ne veneau din Brașov, de unde și numele de *braşovenie* păstrat și până azi pentru unele mărfuri). Din șesul Tissei aducem *cai* pentru călărași. — In schimb, noi vindem într'acolo *grâu,* pe care morile din Buda-Pesta îl prefac în făină.

Bulgaria

Bulgaria, vecina noastră din spre miază-zi, e un principat mai mic (cam 3 sferturi din țara noastră). Ea coprinde[1]) la mijloc lanțul munților

[1]) **Hotarul,** afară de cel românesc, e ușor de urmărit: la răsărit e *M.-Neagră,* apoi ceva mai spre miază-zi de golful *Burgas,* linia hotarului iea în lung creștetele munților *Rodope* și arcuește înapoi spre Dunăre, pe care o atinge aproape de *Vidin.*

www.digibuc.ro

Balcani, care se pleacă la miază-noapte spre Dunăre, iar la miază-zi spre șesul, unde curge *Mariţa.*

Bulgar.

Bulgarii sunt rude cu Rușii (uneori au capul cam tătăresc: rotund, ochii mici și obrazul osos); de felul lor sunt nătângi și cruzi, dar sunt și de laudă pentru hărnicia și cumpătarea lor.

Oraşul cel mai de seamă e *Sofia* (cam cât Ploești). *Filipopoli* e în valea roditoare a Mariței. *Varna,* lângă mare, și *Rusciuk,* în fața Giurgiului, sunt 2 porturi legate cu o cale ferată.

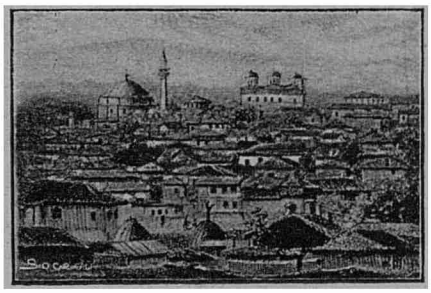

Sofia.

In dreptul gurei Oltului e *Plevna,* unde oștirea noastră a răsbit pe Turci; iar spre apus e *Vidinul,* luat de Români din mânele Turcilor, după căderea Plevnei. — Bulgaria e un *principat;* stăpânitorul ei se cheamă prinț și atârnă de Turci.

Serbia

Serbia, altă vecină a noastră, e un regat nici pe jumătate cât al no-

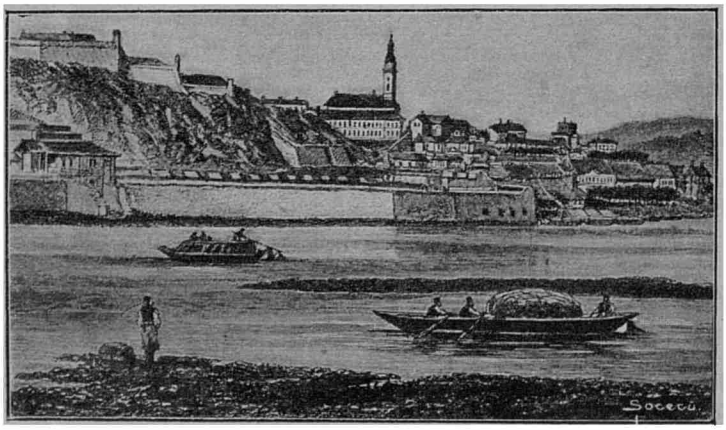

Belgrad (lângă Dunăre).

www.digibuc.ro

stru [1]). Pământul Serbiei e muntos și se pleacă spre miază-noapte așa că mai toate apele sale se varsă în Dunăre prin albia unuĭ singur râu, *Morava.*

Sârbii sunt tot de neam slav. Sunt oameni gospodari, cresc mai ales mulți *porci.* Orașul lor cel mai de seamă e *Belgrad,* odinioară o cetate foarte tare pe malul Dunărei.

Negoțul nostru cu Serbia stă mai ales în *sarea,* pe care le-o trimitem cu vapoarele noastre în susul Dunărei. — Atât în Serbia, cât și în Bulgaria sunt pe malul Dunărei o mulțime de *Români, fugiți* pe vremea domnilor răi, ca să scape de biruri.

Muntenegru

E o țărișoară ceva mai mare de cât un județ al nostru. (Și încă un județ tăiat între munți înalți aproape ca Bucegii). Capitala principatului e la *Cetinie.* — Muntenegrenii sunt frați cu Sărbii.

Turcia

E o împărăție așezată spre miază-zi și e mai întinsă de cât țara noastră. (Cam cât ar fi România toată mărită cu Oltenia) [2].

Tot pământul cuprins în hotarele Turciei e *muntos (Pindul, Rodope),* afară de *șesul* de lângă Salonic, pe unde coboară spre mare *Vardarul.*— Și lângă M.-Neagră e puțin șes, la răsărit de *Mariţa.*

Locuitorii Turciei sunt foarte amestecați. Afară de *Turci,* care sunt resfirați mai peste tot, mai sunt *Albanezi* în ținutul din spre Adriatica; *Români* pe valea Vardarului, prin munții Pindului și mai prin toate orașele; *Bulgari,* în lungul graniței bulgărești; *Sârbi,* în spre Serbia, și *Greci* pe lângă țărmul mării. — Până în timpurile din urmă, toți știeau de frica Turcilor; acuma se sfădesc și vor să împartă țara fie-care, după cum i-ar vine la socoteală.

Orașul cel mai de seamă e *Constantinopol* care stăpânește strimtoarea Bosforului. Toate corabiile, care intră și es din M.-Neagră, pot fi oprite ușori de tunurile turcești. *Adrianopole* e un oraș foarte tare lângă granița bulgărească. *Salonicul* (plin mai

Un Albanez.

[1]) Unești hotarul bulgăresc de pe Rodope cu cel Austro-Ungar și ai despărțit astfel o nouă țară, Serbia.

[2]) **Hotarul,** afară de cel bulgăresc, sârbesc, austro-ungar și muntenegrean, îl capeți ducând mai spre miază-zi o linie din fundul golfului *Salonic* peste *Pind* și coborând'o pe râul *Arta* în golful cu numele la fel.

www.digibuc.ro

mult de jumătate de Evrei) e un port de mare preț pentru împărăție. *Bitolia* la răsărit de Pind, și *Ianina* la apus de Pind, au ca și Salonicul școli românești spre a sprijini pe Aromâni contra Grecilor și Bulgarilor, care îi strimtorează.

Constantinopol.

Negoț. Din Turcia ne vin primăvara cele d'intâi legume și poame căci pe acolo se coc mai repede. Tot de acolo aducem *smochine* și *stafide.*

Grecia

Capătul de miază-zi al peninsulei balcanice împreună cu roiul de insule dimprejur fac regatul *Greciei,* (cam jumătate cât țara noastră).

Pământul e mai tot muntos și sterp. Se cutremură mereu, pare că ar sta să se cufunde sub mare. — *Locuitorii,* după cum se vede la Grecii veniți în țara noastră, sunt de obiceiu *oacheși,* cam *uscățivi* și cu *nasul încovoiat.* Orașul mai însemnat e *Atena.*

Negoț. Din Grecia ne vine: *untdelemn, masline, lămâi, stafide,* iar Grecii cumpără de la noi grâne, căci țara lor e săracă.

TRIMESTRUL AL II-lea

Italia e un regat aproape de două ori mai mare decât al nostru [1]).

Pământul Italiei e mai tot muntos ca și al peninsulei balcanice, afară de valea largă a Padului.

---

[1]) **Hotarul,** afară de cel austro-ungar, urmează șirul Alpilor până în Mediterana; din mare Italia stăpânește numai Sicilia și Sardinia.

www.digibuc.ro

Locuitorii Italiei sunt de acelaș neam cu noi și vorbesc o limbă soră cu a noastră. (Noi zicem de pildă *an,* ei zic *anno;* noi zicem cap, mare, casă, munte; ei zic: *capo, mare, casa, monte).* Italienii, care vin ca zidari pe la noi, la nevoe se pot înțelege ușor cu Românii. Ei sunt oameni harnici, meșteri, dar iuți la fire.

Italian.

Orașul cel mai de seama e *Roma* pe malurile Tibrului. Odată acest oraș a fost capitala lumei întregi. Acolo s'a născut *Romul* și *Rem*, de acolo a adus

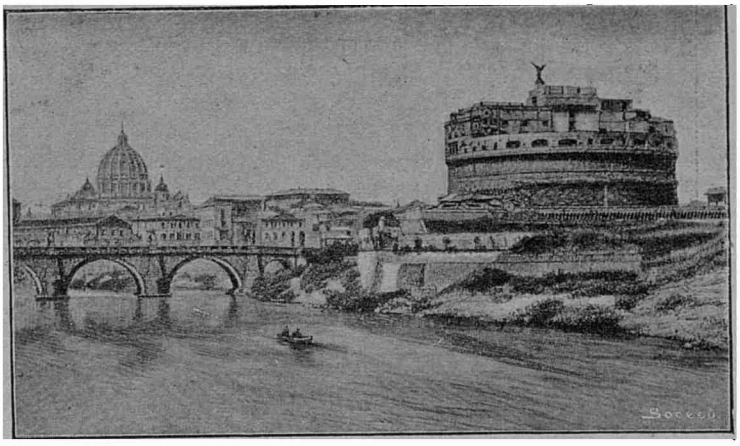

Roma.

Traian o parte din locuitori să stăpânească Dacia; acolo e și până azi un stâlp mare de peatră, unde sunt săpate cu dalta luptele lui cu Dacii. *Neapol* e un oraș foarte frumos, dar e așezat lângă vulcanul Vesuv care amenință să-l acopere cu lavă. (Pe alte orașe mai vechi, care erau pe acolo, le-a și înecat). — *Veneția* e un oraș zidit pe tărași în mijlocul mărei; în loc de strade e apă, iar oamenii merg de la o casă la alta cu luntrile.

Negoț. Din Italia ne vin ca și din Grecia: *portocale, lămâi, untdelemn, masline* și *orez.* (Pe malurile Padului, prin bălți, se samănă orez, cum se samănă pe la noi grâu). — Tot din Italia ne vin ca și din Grecia *vinuri* scumpe, iar noi le trimitem ca și Grecilor *grâne* și *vite.*

Elveția

E o țară de 3 ori mai mică de cât a noastră [1]). *Pământul* Elveției e mai tot muntos și anume: are *munții cei mai înalți* din Europa. Pe vâr-

[1]) Afară de hotarul italian (miază-zi), și de cel austro-ungar (răsărit), granița Elveției urmează *Rinului* și *Ronului,* până unde aceste râuri încep să se depărteze unul de altul. Acolo le unești printr'o linie.

www.digibuc.ro

furile lor, zăpada nu se mai topește în veci, ci se adună dintr'o earnă în alta, se întărește și se face ghiață, care alunecă apoi încet la vale, de câte ori prinde a se încălzi.

Munți din Elveția (acoperiți cu ghețuri).

Locuitorii sunt de 3 neamuri: spre Italia sunt *Italieni;* spre Austro-Ungaria sunt *Nemți;* spre apus sunt *Francezi.* De și vorbesc 3 limbi, ei trăesc în pace și n'au nici împărat, nici rege, nici măcar prinț, ci își aleg pe câți-va ani un *president* (cum ar fi un prefect mai mare). De aceea, Elveția nu e nici împărație, nici regat, nici principat, ci se cheamă *republică.*

Orașul cel mai însemnat e *Berna* (capitala) și *Geneva,* lângă lacul prin care trece Ronul.

Negoț. Din Elveția ne vin *ceasornice* (din Geneva), iar din munții ei au venit și pe la noi un soiu de *vaci roșii* foarte bune de lapte. O vacă umple un șiștar.

Franța

Franța e tot republică ca și Elveția. Ea e o țară de vre-o 4 ori mai mare de cât a noastră [2]).

Pământul Franției pe lângă mare e un *șes* roditor, dar în mijloc e un *podiș* cu *munți* aproape cât Ceahlăul.

Locuitorii sunt ca și Italienii înrudiți cu noi, ca unii ce se trag tot din Romani. (Noi zicem an, ei zic *an;* noi zicem mare, ei zic *mer,* etc.).

---

[2]) Afară de hotarul *italian* și *elvețian* (la răsărit), mai duci o linie cam de la cotul *Rinului* până la răsărit de strimtoarea *Calais* (= cale) și o alta în lungul *Pyreneilor;* astfel ai mărginit și Franța de vecinii săi.

www.digibuc.ro

Oraşul cel mai de seamă e *Paris* (aşezat pe malurile Senei).

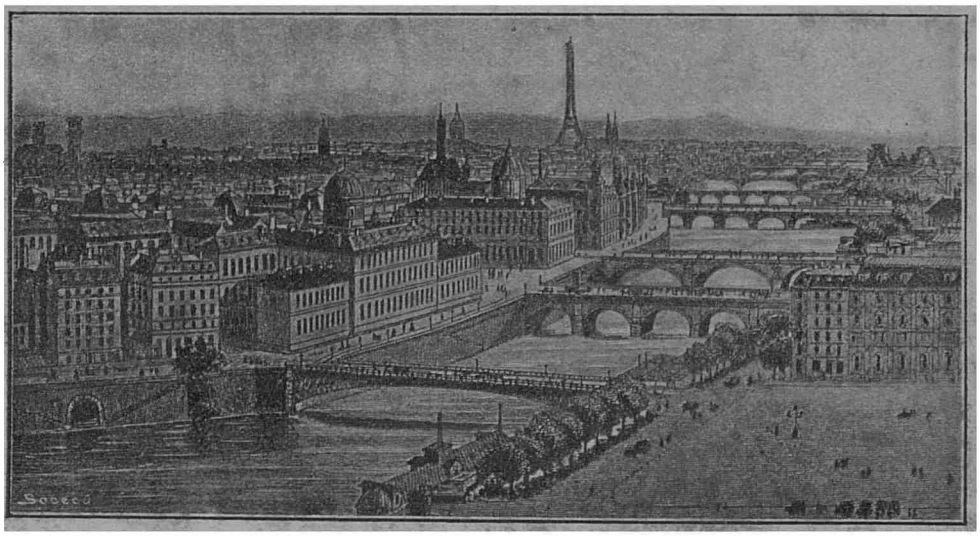

Parisul (pe malurile Sehei).

Lyon e vestit pentru mătăsurile sale, iar *Marsilia* e un port mare, de unde ne vine *undelemn, măsline, săpun.*

Spania şi Portugalia

Peninsula iberică, printr'o graniţă în chip de cârjă, e împărţită între două regate: *Portugalia* (cam 2 sferturi din ţara noastră) şi *Spania* (aproape de 5 ori mai mare de cât România).

Pământul e un podiş de două ori mai înalt de cât al Transilvaniei şi de aceia peste iarnă suferă de frig ca toţi munţii şi podişurile înalte. Numai pe margini, spre mare, e mai uşor de trăit.

Locuitorii. Spaniolii şi Portugheziï vorbesc limbi înrudite cu a noastră (în loc de mare, râu, cap: ei zic *mar, rio, cabo*). Spaniolii sânt oameni mândri şi curagioşi. La unele serbări ei se luptă cu tauri sălbateci.

Oraşul cel mai însemnat al Spaniei e *Madrid. Lissabona,* capitala Portugaliei, e un port frumos, ascuns în gura Tagului.

Negoţ. La noi vin din aceste ţări: *portocale* şi *vinuri* scumpe (pentru bolnavi). E aşa de cald în Spania, în cât în pădurile de lângă Gibraltar sânt şi *maimuţe,* ceea ce nu se pomeneşte nicăeri în Europa.

Belgia şi Olanda

La gurile Rinului sunt două regate: *Belgia* şi *Olanda* care împreună nu fac nici cât ţara noastră. Pământul lor e aproape tot numai *şes.*

www.digibuc.ro

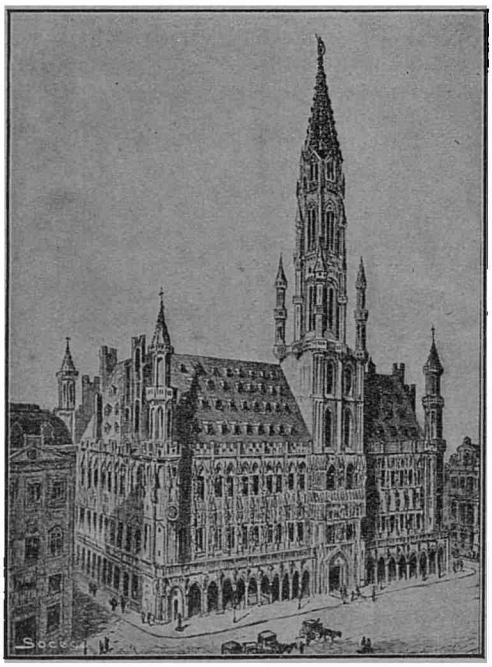

Primaria din Bruxel.

Belgia e ca o prelungire a Franciei; Belgienii vorbesc franţuzeşte, iar capitala, *Bruxel,* e un fel de mic Paris, de unde vin multe *dantele.*

Olanda cuprinde chiar gurile Rinului. Ţărmul mării se lasă acolo în jos, aşa că Olandezii au trebuit să facă zăgazuri (= diguri), ca să nu dea marea peste ei. Capitala e la *Haga.*

Olandezii sunt *corăbieri* meşteri, dar cresc şi *vite* frumoase. Din Olanda ne vin *caşcavalurile* cele roşii în chip de ghiulea. Noi le trimetem grâne. Corăbiile noastre pleacă de la Constanţa şi se opresc tocmai la *Rotterdam.*

Germania

Ţinutul, care a mai rămas la mijlocul Europei, e al împărăţiei germane. De la *Alpi, Carpaţi* şi cetăţuia *podişului boemian,* pământul se pleacă uşor până în *M.-Nordului* şi în *M.-Baltică.* Şi, cum se pleacă pământul, aşa curg şi rîurile: *Rinul, Elba, Vistula* şi altele mai mărunte.

Locuitorii. Germanii sunt la fel cu cei din Bucovina, din Transilvania (Saşi) şi din Dobrogea, pe care îi cunoaştem şi noi ca oameni foarte gospodari şi de treabă. (Satele nemţeşti din Dobrogea sunt o pildă de bună chibzuinţă în toate).

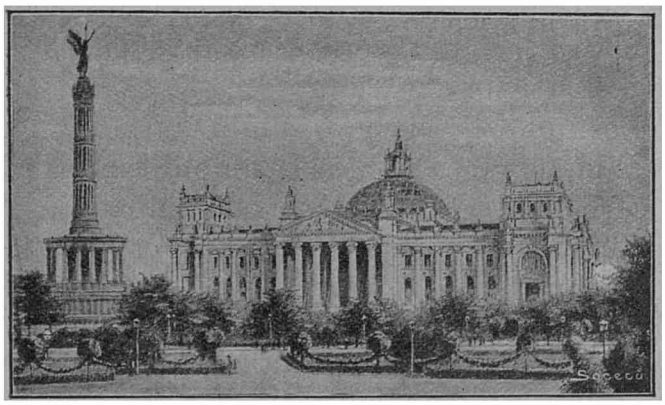

Berlin.

Oraşul de căpetenie e *Berlin.* Pe când Suceava noastră era mare şi tare, Berlinul era un sat de pescari; azi, a ajuns unul din oraşele cele mai mari ale Europei. *Hamburg,* la gura Elbei, e portul cel mai mare al imperiului. Mii de vapoare intră şi es aducând toate mărfurile lumei. (De acolo menajeriile cumpără: *lei, şerpi, elefanţi...* şi alte sălbăticiuni rari). Alt oraş mare e *Lipska,* vestit pentru iarmaroacele sale, de unde, înainte vreme, pe când nu erau trenuri,

www.digibuc.ro

se aduceau mărfuri și în țara noastră. (De acolo a și rămas numele de *lipscănie).* In sfârșit, aproape de Alpi e *München*, oraș cunoscut între altele și prin *berăriile* sale vestite în toate țările dimprejur.

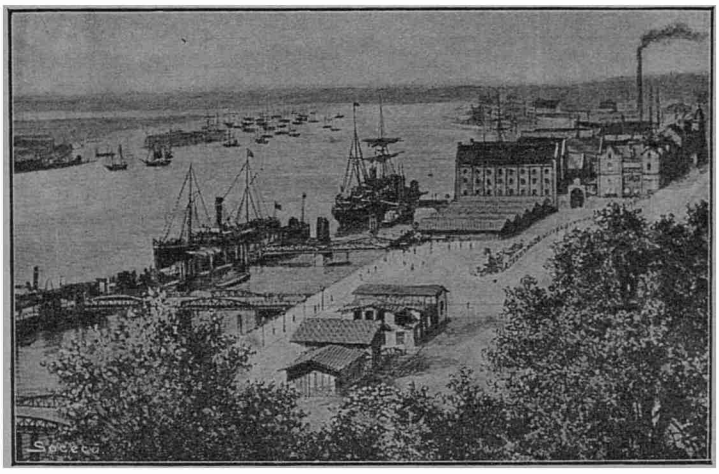

Hamburg (lângă Elba).

Tot în Germania, nu departe de isvorul Dunărei, e castelul *Hohenzollern* de unde a venit familia noastră regală. (Vezi coperta).

Danemarca

Peninsula, lipită la miază-noapte de Germania, cuprinde un mic regat al Danemarcei (nici cât o treime din țara noastră).

Pământul e tot *șes. Danezii* ca și Olandezii sunt rude cu Germanii. Și ca plugari, și ca crăscători de vite sunt vrednici de luat pildă. Țara lor pare că e o grădină. Din Danemarca se trimite *unt, lapte* și *ouă* în toate țările dimprejur. (Satul întreg adună oule și laptele la un loc pentru a le vinde aiurea mai cu preț).

Orașul mai însemnat e *Copenhaga* numită și „Constantinopolul Nordului". Inainte de tăierea canalului de la rădăcina peninsulei, toate corăbiile, care intrau sau eșau din Baltica, treceau pe sub tunurile daneze.

Suedia și Norvegia

Peninsula scandinavică e împărțită între două țări ca și cea Iberică. Amândouă țările acestea, Suedia și Norvegia, au un pământ cam de 6 ori mai întins de cât al țărei noastre, dar locuitori sunt cât și în România, căci țara e muntoasă și cam stearpă.

Suedezii și Norvegienii fac împreună cu Danezii, Olandezii și Ger-

www.digibuc.ro

manii *familia germanică*, după cum și noi cu Italieni, Francezii, Spanioli și Portughezii facem *familia romanică*. In timpurile din urmă, neamurile din familia germană au îngrijit mult de școli, și rar om care să nu știe a ceti și scrie. In Norvegia buneoară, prin munți, unde casele sunt resfirate, învățătorul se duce din casă în casă.

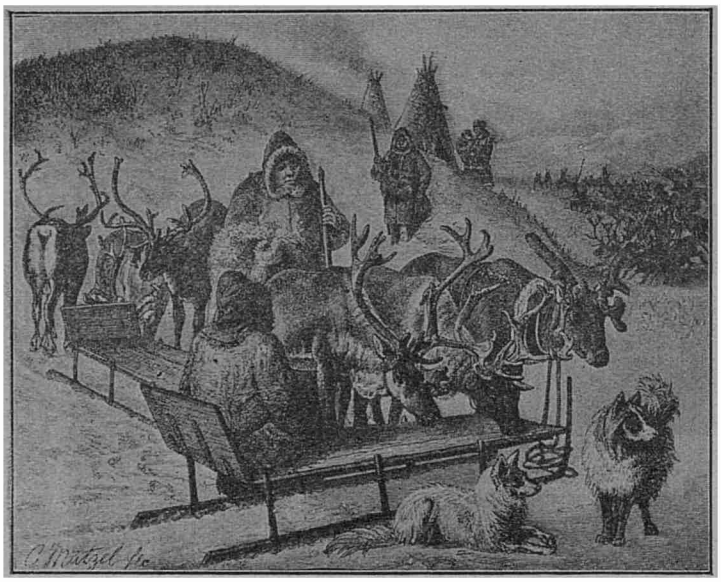

Reni înhămați la sănii.

Capitala Suediei e la *Stockholm*, iar a Norvegiei la *Cristiania*, dar amândouă țările au un singur rege, care stă la Stockholm.

Spre capul de miază-noapte al Scandinavei e așa de frig, în cât grâul nu mai crește. Oamenii trăesc cu ajutorul *renilor*, un fel de cerbi blânzi, care trag la ham, dau lapte și îmbrăcăminte. Fără reni, omul ar pieri de foame. Țara are însă multe păduri din care se face între altele și *hârtia cea galbenă* și *groasă*, cu care se învelesc mărfurile (căpățâni de zahar etc...)

Britaniea Mare

Irlanda (o insulă foarte crestată) împreună cu *Anglia* și *Scoția* (altă insulă cu o mulțime de golfuri) fac la un loc regatul *Britaniei* (cam de 2 ori mai mare de cât România).

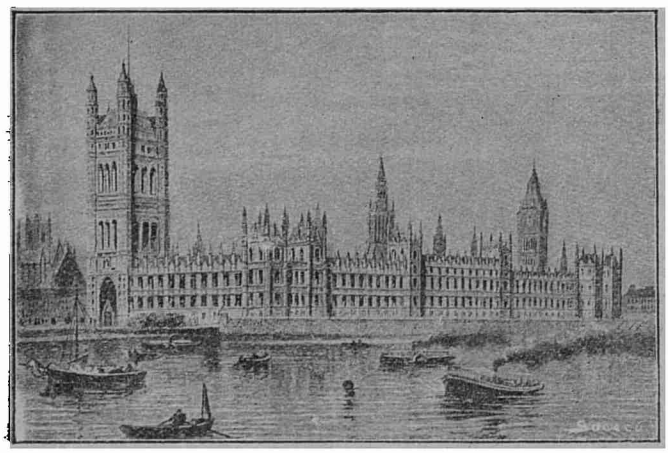

Londra.

Pământul e spre miază-noapte muntos și foarte crestat pe lângă mare.

Locuitorii. *Englezii* și *Scoțienii* sunt aproape același neam și se înrudesc cu toate celelalte neamuri din familia germanică. *Irlandezii* sunt un neam deosebit; ei sunt urmașii locuitorilor celor mai vechi din acest arhipelag, peste care neamul germanic a că-

www.digibuc.ro

zut ca un venetic. De aceea sunt și până azi în vrăjmășie cu Englezii și Scoțienii.

Capitala e la *Londra,* orașul cel mai mare al lumei. (Câți locuitori sunt în România, aproape toți ar încăpea numai în Londra). Mii și mii de corăbii intră în acest port, cum intră râurile într'o mare.

Dublin e capitala Irlandei, iar *Edinburg* e a Scoției.

Negoț. Nici o țară din Europă nu face mai multă negustorie de cât Anglia. De acolo vine și la noi o mulțime de *ferărie* și în deosebi *mașini.* Fabricele în Anglia se țin lanț. In unele districte, cerul e negru de fum; zidurile, drumurile sunt negre, iar apele sunt murdare ca cerneala. Dar Englezii sunt și buni crescători de vite. De acolo ne vin *cai* iuți, aleși anume pentru fugă. (Unul prețuește une-ori cât 100 sau 200 de cai buni de ai noștri).

Alte Continente

Țările Europei fac la un loc *Continentul European.* Dar mai sunt și alte bucăți de uscat și mai mari de cât Europa: așa, spre răsărit, dincolo de Urali, e *Asia* a cărei întindere e de patru ori mai mare de cât a continentului nostru. La miază-zi, dincolo de Mediterana, e *Africa,* de 3 ori mai mare de cât Europa; iar alături de Asia e *Australia,* ceva mai mică de cât Europa. Toate aceste patru uscaturi sau continente sunt însă apropiate.

Ceva mai la o parte e un alt continent lung și curmat la mijloc (ca o vespe). Acela se cheamă *America* și e aproape cât Asia de mare.

In total sunt așa dar 5 continente sau uscaturi mari, iar împrejurul lor sunt *mii de insule* și mai mici și mai mari.

In *Oceanul Atlantic* sunt puține; în *Oceanul Pacific* care desparte America de Asia și Australia sunt o spuză de insule. In *Oc. Indian* care desparte Africa de Australia și de Asia sunt iarăși puține. In *Oc. Ingheţat-Arctic* și în *Oc. Ingheţat-Antarctic,* apa e plină de sloiuri, așa că nu se știe bine; cât e apă și cât e uscat.

Toate *oceanele,* împreună cu toate *continentele* și *insulele,* pe care le încing, fac **Pământul.** Iar dacă cineva s'ar putea înălța în văzduh, ar vedea că pe fața pământului este *mai multă apă de cât uscat.*—Pentru ca să știm însă, cum e fața pământului, trebue să ne uităm în șir la toate continentele. Să începem deci cu Asia de care e lipit continentul european.

Asia

Hotar. La miază-noapte, e acelaș *Ocean Ingheţat* care încinge și o parte a Europei. La răsărit, e marele *Ocean Pacific* (adică „pașnic"), căci călă-

www.digibuc.ro

torul, care l'a trecut întâiași dată, n'a suferit de furtuni; la miază-zi se află *Oceanul Indian*, iar spre apus, Asia se întinde până în *Mediterana*, *M.-Neagră*, *Caucas*, *Caspica* și munții *Urali*, din care isvorăște fluviul *Ural*.

Marginele Asiei sunt mai tot așa de crestate ca și ale Europei. Spre apus, ea întinde o peninsulă *(Asia mică)* ca și cum ar fi un pod spre Europa. Spre miază-zi, are alte 3 peninsule mari: *Arabia*, despărțită de Africa printr'o mare lungă și îngustă, care se cheamă *M.-Roșie*, căci pe lângă mal sunt multe vietăți mici, ce înroșesc apa. *India* e ca o pană înfiptă în Oceanul Indian căruia i-a dat și numele. *Indochina* e o peninsulă subțiată spre miază-zi ca un deget.

Dacă ai ocolit aceste 4 mari peninsule și intri în Oc. Pacific, vezi că pe acolo țărmul Asiei e și mai crestat. Insulele se țin lanț ca mărgelele înșirate pe ață. Numai spre miază-noapte, în Oc. Înghețat, țărmul asiatic e ceva mai neted; dar pe acolo, *de când e lumea n'a trecut de cât o singură corabie*, căci oceanul e veșnic înghețat până lângă țărm.

Pământul. Cine ar privi Asia de sus, ar vedea pe margini *șesuri* întinse (mai ales spre Nord), iar la mijloc un *podiș* înalt, al *Tibetului* (de 10 ori mai înalt de cât al Transilvaniei) sprijinit pe un munte uriaș, *Himalaia* (de vre-o 5 ori mai ridicat de cât munții Făgărașului!).

Râurile. Din zidul Himalaiei, veșnic acoperit de zăpadă (ca și Alpii) coboară fluviul *Indul* și *Gangele* care sfârșesc cu o deltă mult mai mare de cât a Dunărei. Tot spre miază-zi coboară și *Eufratul* care isvorăște din apropierea muntelui *Ararat*.

Spre Oc. Pacific se îndreaptă *Fluviul Galben*, numit astfel, fiind-că e plin de lut (ca cel de pe dealurile noastre). E așa de tulbure, în cât tulbură și marea, dându-i numele de *Marea Galbenă*.

Locuitorii Asiei sunt de mai multe neamuri:

Spre apus, trăesc oameni la fel cu noi. Unii sunt mai albi, alții sunt mai *oacheși*, dar gura, părul, fruntea, ochii... sunt ca ai noștri. Aceasta se zice rasa de lângă *Mediterana*. Spre răsărit, trăește un soiu de oameni cu *pielea galbenă*, cu *ochii* mai *mici* (ca la Tatari), cu *nasul turtit* și *părul* foarte *negru* (și gros ca la coada calului). Cei mai mulți împletesc părul pe spate ca femeile. Aceasta se chiamă rasa *mongolă*.

Cum trăesc locuitorii Asiei? Spre răsărit e mult *ceaiu* și *orez*. Pe acolo, boul trage la jug, dar nimeni nu-l tae pentru carne. Cu o fertură de orez și un pahar de ceaiu, omul e îndestulat. Tot de acolo, din răsărit, ne-a venit *dudul* și *vermele de mătase*. (Mai înainte vreme, în Europa, cămășile se făceau de cânepă și de in; abia mai târziu, un călător a adus într'un băț sămânța de vermi de mătase din Asia).

www.digibuc.ro

ASIA

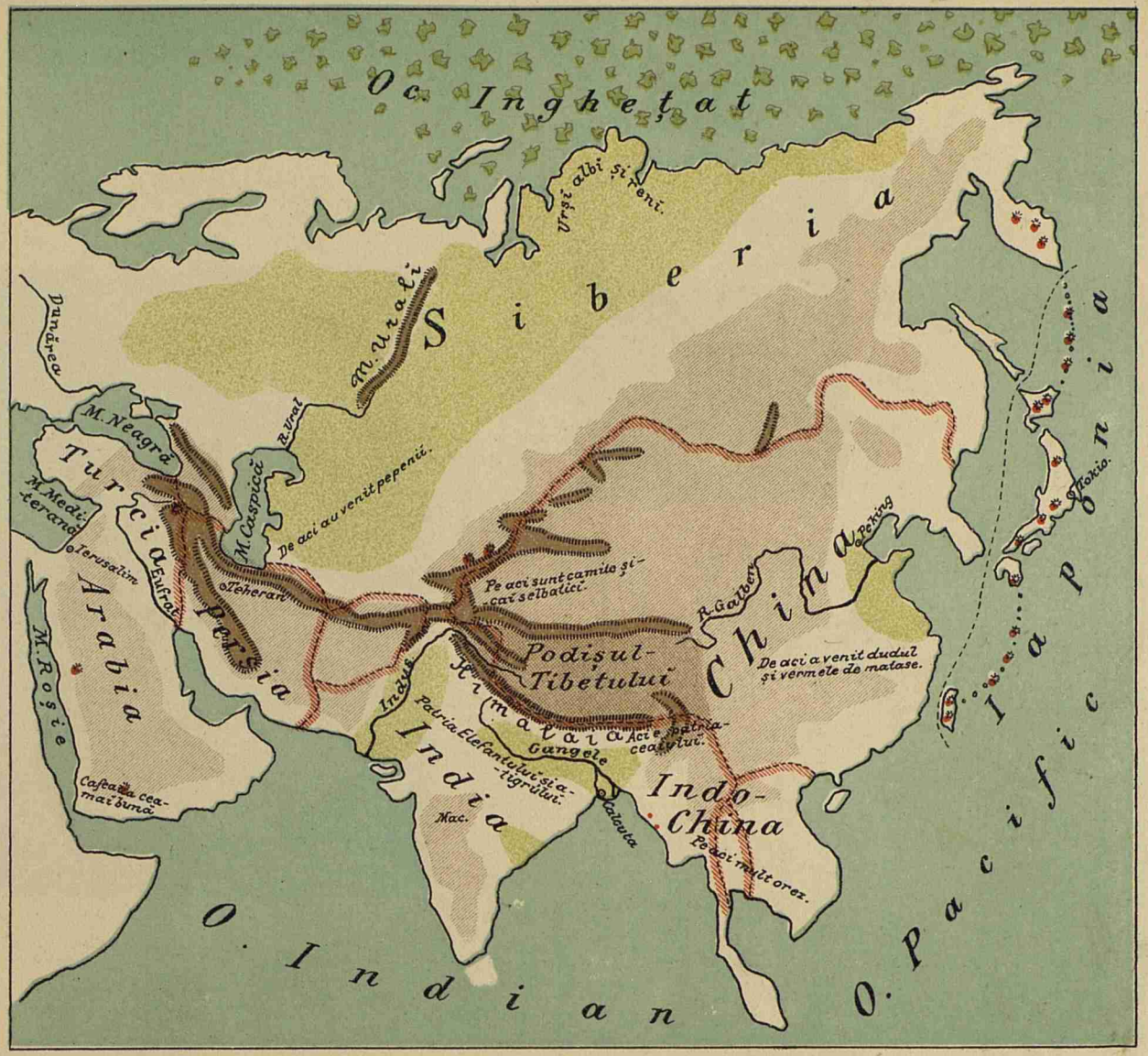

www.digibuc.ro

Spre răsărit și miază-zi se mai samănă mult *mac.* Din el se face un fel de otravă, care pe acolo ține locul rachiului de la noi.

Chinezi (bănd ceaiu)

Tot din Asia au venit pe la noi: *pepenii, persicile, via, cireșii... Calul* și *cămila* sunt pe acolo și azi sălbatece. *Bivolul* ne-a venit din mlaștinele calde ale Indiei, unde e și patria fiorosului *tigru* și a înțeleptului *elefant.*

Dar, pe cât e de îmbelșugată Asia la miază-zi și răsărit, pe atâta e de săracă la miază-noapte. Pe acolo, zăpada abia se topește peste vară. *Urșii* sunt *albi,* iar omul ar pieri dacă n'ar avea ajutorul blândului *ren.*

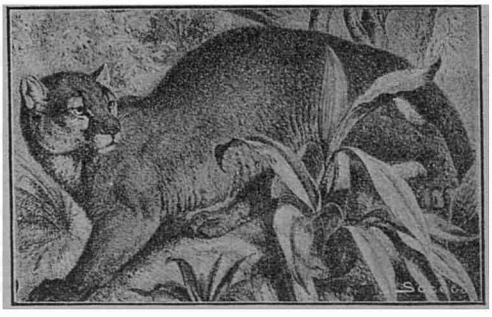

Tigru

Țările Asiei

Rusia care cuprinde șesul din răsăritul Europei (adecă aproape ½ din Europa) stăpânește și *șesul* de miază-noapte al Asiei (iarăși aproape ½ din Asia). Cunoscută e în deosebi *Siberia,* țara dintre Urali și Pacific, unde în timpul ernei e frigul cel mai cumplit de pe pământ; în unele locuri îngheață și apa din puțuri.

Turcia. Ca și țarul Rușilor, sultanul turcesc stăpânește o bună parte din Asia: până la Eufrat și până la colțul de miază-zi al Arabiei,

www.digibuc.ro

de unde vine *cafeaua* cea mai scumpă din lume. In acest ținut e cuprins și *Ierusalimul,* unde e mormântul Domnului.

Turc din Asia.

Un Persan.

Persia. Intre pământul stăpânit de țarul rusesc și cel stăpânit de sultanul turcesc e țara Persiei, mărginită la miază-noapte de M. Caspica, la miază-zi de golful *Persic* (botezat astfel după numele țării). Șahul (adecă domnul Persiei) stă la *Teheran*. Din țara aceasta ne-au venit piersicile.

Indian.

India. Mai spre răsărit e împărăția Indiei stăpânită de Englezi. Orașul mai de seamă e marele port *Calcuta,* de unde ne vine mult *orez.*

Indo-China e stăpânită tot de Englezi spre apus, iar spre răsărit, de Francezi.

China. Aproape un sfert din Asia e cuprins în minunata împărăție a Chinei. — Chinezii singuri sunt cât toți Europenii la un loc, dar țara lor e slabă, căci multă vreme n'au voit să învețe nimic de la alții. Nu lăsaŭ pe nici un străin să intre în țara lor, și chiar făcuse un zid uriaș spre miază-noapte, ca să o despartă de vecini. Europenii au venit însă pe corăbii ș'au bătut pe Chinesi acuma câți-va ani, au făcut un drum de fer, care răspunde aproape de *Pekin,* capitala Chinei, și în curând se vor deștepta și Chinesii.

Japonia. Singura țară cu oameni de neam galben, care nu s'a încăpățânat, ci a învățat de la Europeni meșteșugurile lor, e Japonia. Ea se

www.digibuc.ro

întinde peste 3 lanțuri de insule (pare că ar fi niște ghirlande atârnate de țărmul Asiei). Capitala e la *Tokio*.

Până acuma 50 de ani, nici Japonesii nu primeau pe străini în țara

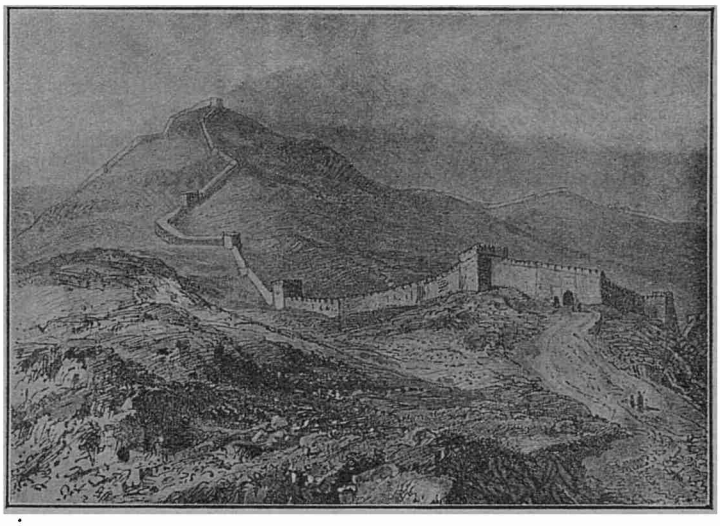

Zidul chinezesc.

lor. De atunci însă au lucrat cu mare sârguință iar acuma au minunat lumea în războiul cu Rusia.

Din hartă se vede, că afară de China și de Japonia, mai tot pământul Asiei a fost împărțit de Europeni, ca și cum ar fi fost o moșie fără stăpân.

Africa

Hotarul. La apus e învăluită tot de *Oc. Atlantic* ca și Europa; la răsărit e *Oc. Indian*. Odată, spre răsărit, Africa era legată cu Asia, dar pământul s'a crăpat și s'a făcut astfel M. *Roșie* care samănă cu un șanț uriaș între Africa și Arabia. Rămăsese numai un istm subțire, care a fost tăiat de curând prin canalul de la *Suez*.

Spre miază-noapte e mărginită de marea bine închisă a *Mediteranei*. La *Gibraltar*, țărmurile sunt așa de aproape, în cât din Europa zărești albind casele de pe țărmul african.

Marginile. Africa nu e crestată ca Europa și Asia. E ca o bucată de lemn cioplită din topor. Numai spre răsărit are un fel de peninsulă,— pare că ar fi un *nas de rinocer*. Nici insule n'are multe. *Madagskar* e cea mai mare.

Pământul. Pe țărmul de miază-noapte sunt munții *Atlas* (un fel de prelungire a Apeninilor peste mare), iar încolo, mai tot continentul african e un *podiș*. Corăbierul, care se apropie de mal, trebue să sue mult până intră în acest continent.

www.digibuc.ro

Multă vreme, oamenii din Asia și Europa n'au cunoscut Africa, de oare-ce tocmai în partea de miază-noapte e o pustie mare, *Sahara,* unde poți merge luni de zile, fără să găsești un isvor. N'a fost chip ca drumeții să treacă peste această pustie, până n'au adus *cămile* din Asia.

Râuri. Pe cât e de mare seceta în Sahara, pe atâta plouă de mult la mijlocul Africei. Plouă aproape în fie-care zi. Din miile de pârae și râuri se face acolo un fluviu uriaș, *Congo,* care îndulcește apa oceanului până departe de țărm.

Nilul ese dintr'un mare lac hrănit tot de ploile acelea zilnice și apoi se varsă în Mediterana, după ce a mers mult în lungul Mării Roșii.

Niger are chip de arc ca și Congo. — Toate râurile Africei se aseamănă într'o privință: pământul fiind un podiș, când apele scapă spre mare (și chiar mai înainte) cad din treaptă în treaptă și fac cascade. De aceea corăbiile nu se pot sui mult pe gura lor, cum se sue bunăoară pe Dunăre până în inima Europei. Și astfel, *multă vreme Africa a rămas sălbatecă și necunoscută de călători.*

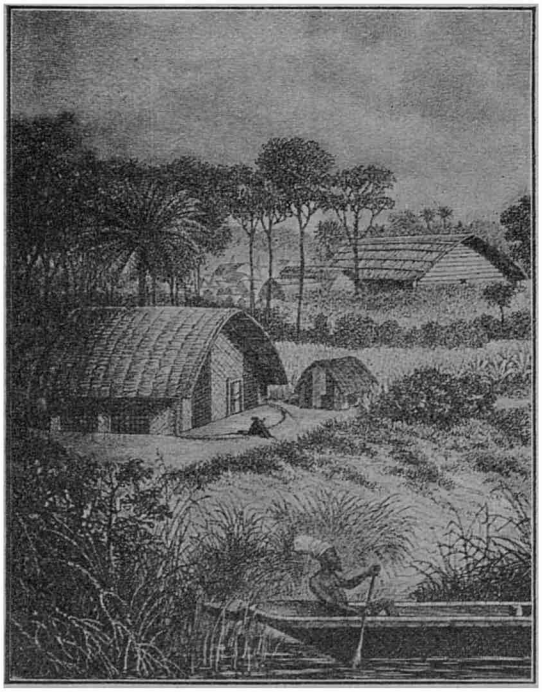

Colibe în Africa. (Un Negru în luntre).

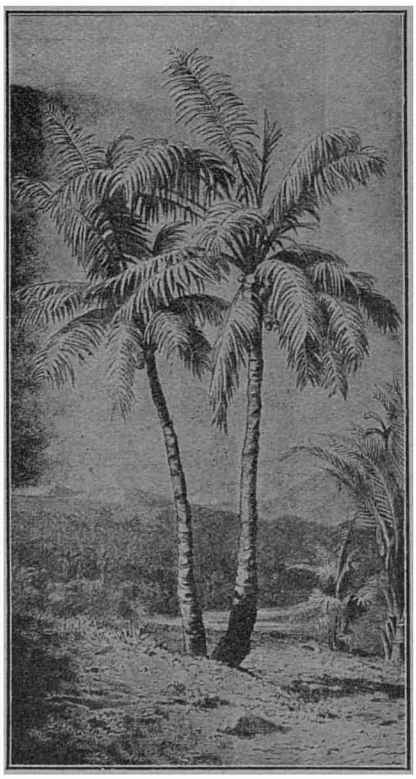

Curmal.

Locuitorii. Și Africa are un soiu deosebit de oameni, pe *Negri.* Pielea e *neagră* ca cărbunele; *părul creț* ca la miel, iar *buzele* foarte *groase.* Unii sunt înalți, alții sunt *pitici* (abia ca copii de 10—12 ani) trăind în colibe mici ascunse în frunzișul copacilor. — Oamenii galbeni ai Asiei

www.digibuc.ro

AFRICA

www.digibuc.ro

au ajuns în deșteptăciune pe cei albi; Negrii, din contra, au rămas sălba teci. Unii din ei *mănâncă întocmai ca şi fiarele carne de om.*

Ce bogăţii are Africa? In pustie cresc *curmali,* niște pomi, care rabdă la secetă, numai să aibă ceva apă la rădăcină. Dacă plouă, le merge rău. Tot pe acolo e binecuvântata *cămilă,* care ține loc de cal (călărie), de vacă (lapte, carne) și de oae (lână). Nici cămilei nu-i place ploaea.

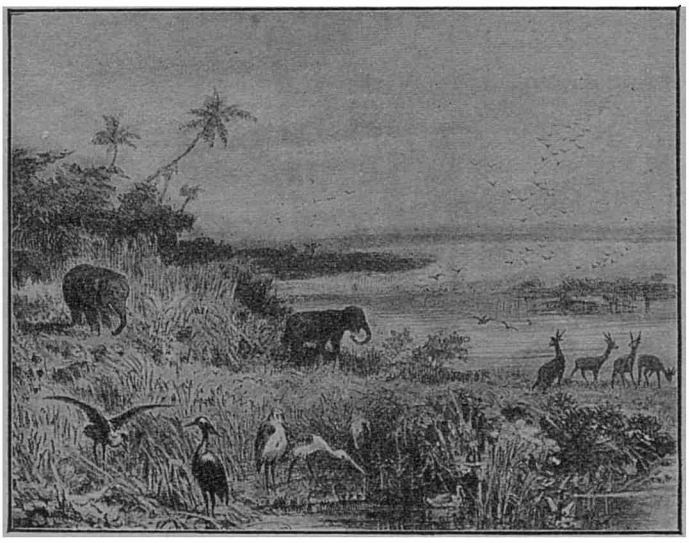

Un lac în Africa.

In mijloc, unde plouă mult, sunt păduri uriașe, în care rătăcesc *elefantul* (un soiu, care nu se poate îmblânzi ca cel din Asia, ci e vânat pentru colții lui), *rinocerul hipopotamul,* (care se dă la fund în apă) și *crocodilul,* o șopârlă groaznică, trăind tot în apă și putând înghiți un om din două-trei îmbucături, cum ar înghiți un verme. In sfârșit, pe la marginea pădurei din mijloc, trăesc *girafe, zebre, lei* și *struți,* un fel de păsări care nu sboară, dar fug mai iute de cât calul.

Din Africa ne-a venit un singur dobitoc mai de seamă *măgarul.*

Statele

Maroco stă în fața Spaniei. Locuitorii se țin de aceiași lege ca și Turcii. Europenii râvnesc să pună mâna pe Maroc. — Orașul mai de seamă e *Fez,* unde stă Sultanul.

Algeria e supusă Franției, stăpâna ei de peste mare. Orașul de căpetenie e *Alger.*

Egiptul, stăpânit de Englezi, e o țară, care se întinde pe valea Nilului.

www.digibuc.ro

Nu plouă cu anii, iar semănături se fac numai pe mal, cât ajunge revărsarea apei, când se umflă Nilul. — Capitala e la *Cair*. Portul cel mai însemnat e *Alexandria* (întemeiat de Alexandru Macedon, despre care povestea spune, că s'a bătut cu Piticii și Furnicile). De când corăbiile trec spre Asia prin canalul de la Suez, Alexandria înflorește mereu.

Abisinia e o țară așezată pe un podiș foarte înalt (e ca o cetate uriașă la poarta M. Roșii). *Negusul* (= împăratul) Abisiniei e liber.

Congo, în mijlocul Africei, e un stat liber, care are drept rege pe regele Belgiei. — Afară de Congo, Abisinia și Maroc, toată Africa e în mânele Europenilor, care au luat în stăpânire până și nisipurile pustiei. Cei cari au luat partea cea mai bună sunt Englezii. **Colonia Capului** adecă colțul de miază-zi e în mânele lor, iar acuma fac un drum de fer ca să lege *Capul* cu *Egiptul* și să pună astfel stăpânire peste mijlocul continentului.

De altfel, Africa n'are același preț ca Asia: *pământul* e mai sterp, *oameni* sunt mai sălbateci și *râurile* sunt rele pentru plutirea corabiilor.

Australia și Oceania.

Australia, continentul cel mai mic, e împrejurată de apele *Oc. Pacific* la răsărit și de ale *Oc. Indian* la apus, iar la miază-zi privește spre *Oc. Ingheţat-antarctic*.

Marginile sale și întreaga făptură a continentului are oare-care asemănare cu Africa: e un *podiș* cu puține crestături pe margine și cu un *munte* pe țărmul de la răsărit; la mijloc e o mare pustie, în felul Saharei.

Locuitorii vechi ai continentului erau la fel cu *Negrii* din Africa, dar mai sălbateci. Africanii aveau arcuri; Australienii n'aveau nici atâta.

Sărăcia Continentului. Pe când Europa, Asia și Africa se țin strâns una de alta și au putut să-și împrumute plantele și animalele de folos, Australia, fiind mai la o parte, a rămas mai oropsită. E drept că e o punte de insule între Asia și Australia. De la strâmtoarea *Malaca* se întinde lunga insulă a *Sumatrei*, apoi vine la rând *Iava* și un lanț întreg. Elefantul, coborât din Asia, a ajuns până în Sumatra, dar mai departe n'a putut trece; *tigrul* a ajuns până în *Iava*... Dar tocmai animalele de folos n'au putut trece în Australia; și astfel, singurul dobitoc, pe care l'a avut omul la îndemână acolo, a fost *câne*le și *cangurul* (un animal neisprăvit, care fată puii înainte de vreme și apoi îi ține la sân într'o pungă, până ce cresc mari).

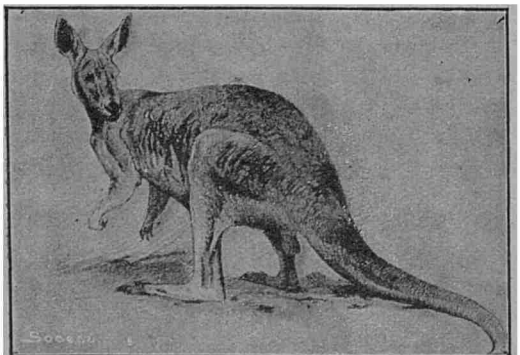

Cangur.

www.digibuc.ro

AUSTRALIA

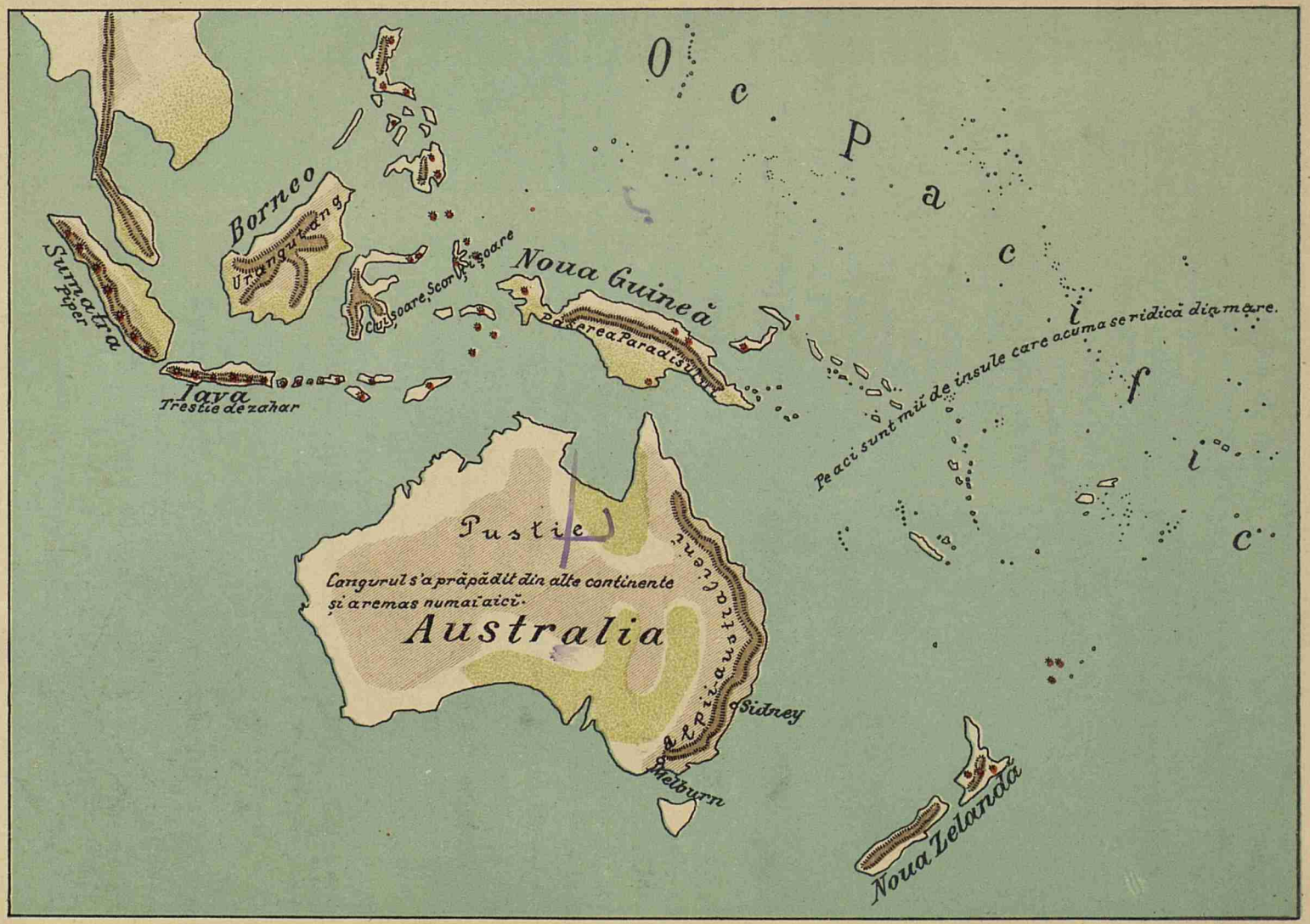

www.digibuc.ro

Până acum vre-o 100 de ani, Australia era selbatecă. Europenii știind'o săracă nu fuseseră ademeniți să se așeze în ea. Numai Englezii trimiteau acolo pe hoți, ca să-i depărteze de lume. Pe încetul însă, urmașii hoților au început să crească vite aduse din alte continente. *Camila* care nu putuse trece peste mare au adus-o pe corăbii în pustiile Australiei, împreună cu *oaia*, *calul*, *vaca* etc. și azi, continentul acesta stăpânit de Englezi e ca și țările cele mai înflorite din Europa. Acolo sunt *cirezile cele mai mari de vite din toată lumea.* În locul unde erau sate de hoți, s'a ridicat *Sidney* și *Melburn,* orașe mari ca Roma, Madrid și altele din Europa. Fabricele Europei lucrează *lâna* din Australia, ba chiar *carnea* vine în vapoare cu ghiață tocmai la Londra și în alte porturi ale Europei. — O dovadă că *„omul sfințește locul“.*

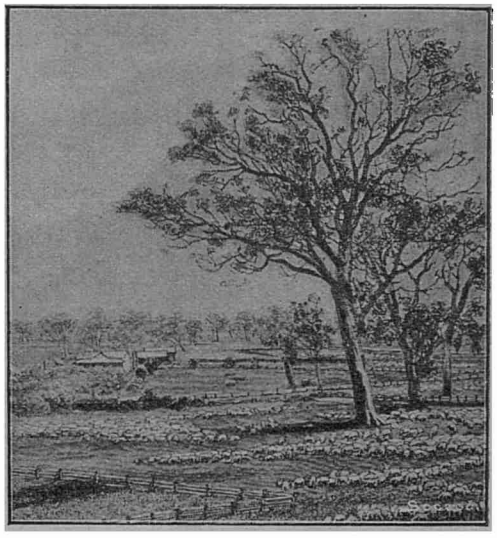

Turme în Australia.

Mai spre răsărit e *Noua-Zelanda,* tot așa de înfloritoare.

*

Locuitor din Oceania.

Afară de lanțul de insule dintre Asia și Australia mai sunt alături și câteva insule foarte mari: *Borneo,* în pădurile căreia trăesce *Urang-Utangi; Celebe* cu chip de K și *Moluce* (tot ca un k) de unde ne vin *cuișoare* și *scorțișoare,* și unde sunt oameni așa de selbateci, în cât nu știu încă ce e focul; *Noua-Guinea,* insula cea mai mare de pe pământ, unde e frumoasa *pasere a paradisului.*

În sfârșit, spre răsărit, în largul oceanului, sunt o sumedenie de insule, unele abia eșite acuma în fața mărei. Insulele acestea împrăștiate în marele ocean Pacific se mai numesc și *Oceania.*

Locuitorii celor mai multe insule sunt veniți pe luntri dinspre Asia și se aseamănă cu *oamenii galbeni.* Se înțelege că pe aceste insule (unele neisprăvite încă) n'au putut trece decât animale mărunte: *Cânele, capra, porcul* și ceva *paseri.* Iar omul trăește mai mult din *pescărie* și din nucile unui copac *(palmierul cu nuci),* pe care valurile mării l'a

www.digibuc.ro

sămănat peste tot[1]). Dar la vreme de foamete, ostrovenii aceștia se mănâncă unii pe alții ca și Negri și Australieni.

America

Hotar şi înfăţişare. America stă singuratecă între apele *Oc. Pacific* şi *Atlantic,* întinzându-se de la *Oc. Ingheţat-arctic* până la cel *Antarctic.* — Pe la miază-noapte, apa e veșnic înghețată ca și în Asia; de aceea nici pe aci n'a putut trece nici *o corabie de când e lumea.*

Din fericire, spre Oc. Antartic, America se sfârșește ca o pană ascuțită; gheţurile nu se prind de uscat, așa că pot corăbiile trece măcar pe acolo din Pacific în Atlantic.—Dar norocul cel mai mare pentru America e curmătura de la mijloc (ca la o vespe). Istmul acesta a început a fi tăiat, și în curând, corăbierii vor putea trece dintr'un Ocean în altul, fără să mai înconjoare pe la capătul acestui lung continent.

Pământul. America de la Nord și cea de la Sud se aseamănă, pare că ar fi două surori lipite. Amândouă se subțiază spre miază-zi; amândouă au pe ţărmul Pacificului un lanţ de *munţi* înalți aproape ca Himalaia, cari se numesc *Cordilieri;* amândouă au la mijloc *şes,* iar spre răsărit alţi *munţi* mai mici.

Apele. În șesurile din mijloc, apele se adună și fac fluvii uriașe:

Fluviul *Amazoanelor* e cel mai mare din lume. Locuitorii de pe malul lui (de neam Portughez) îi zic: *mar dolce,* adecă „mare de apă dulce", căci luntrașul abia îi mai zărește malurile.

Mississipi stă să se iea la întrecere cu fluviul Amazonelor.

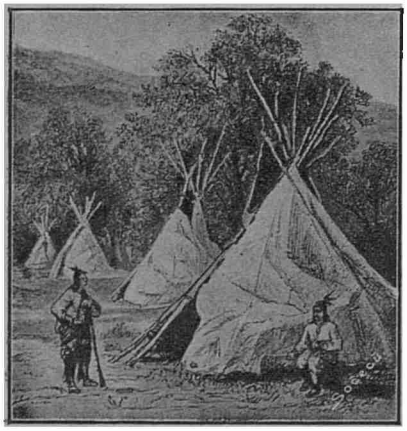

Corturĭ ale *Pieilor-Roşiĭ.*

Laurenţiu scoate apa din lacurile cele mai mari de pe fața pământului. Într'un loc, apa cade dintr'un lac în altul ca din vârful unui turn foarte mare și face vestita cascadă a *Niagarei,* cea mai cunoscută din lume.

Locuitorii Americei sunt *gălbui* (cam în felul aramei curate), prin urmare se aseamănă întru câtva cu oamenii galbeni din Asia. Unii din băstinașii Americei aveau obiceiul de a-și văpsi pielea cu un fel de lut roșu, de unde le-a eșit și numele de *Piei-Roşii.*

[1]) Valurile Oceanului au dus nucile acestea din insulă în insulă și prinzând rădăcini pe țerm, dintr'una au crescut păduri întregi; așa că insulele sunt ca niște grădini, care es din apă mereu, și se samănă singure înainte de sosirea omului spre a le locui.

www.digibuc.ro

AMERICA

www.digibuc.ro

Până pe vremea lui Ștefan-cel-Mare, Europenii nu știeau nimic despre America. Se credea că de la țărmul apusan al Europei și până la țărmul de răsărit al Asiei e un singur Ocean. Un corăbier îndrăsneț, **Columb,** și-a pus în minte să treacă Oceanul; și tot plutind spre apus în loc de a ajunge în Asia a dat de *America.* Locuitorii i-au eșit înainte, cum erau, cu pieile goale, și i-au căzut în genunchi crezând că Columb e însuși Dumnezeu.

Indată ce au aflat Europenii că mai e un continent (adecă o *lume nouă),* au pornit într'acolo să o iea în stăpânire. *Spaniolii* și *Portughezii* au pus mâna pe America de la Sud și de la mijloc; *Englezii,* ceva mai târziu, s'au răvărsat peste America de la miază-noapte; așa că, tot pământul din lumea nouă a căzut în mâna noilor veniți. Pieile Roșii s'au împuținat mereu, iar în unele locuri li s'a stins sămânța.

Avuția. America n'a putut împrumuta (ca Africa și Europa) multe animale și plante din Asia. In loc de elefant, America are *tapirul* (mai mult o arătare de elefant); în loc de tigrul din India, care iea un om în gură, cum iea pisica un șoarece, America are *jaguarul,* un tigru mai mic; în loc de leul cel falnic încomat, America are *puma,* un leu fără coamă, cam de seama unui lup; în loc de bercul urang-utang, care abia moare de un glonț și sparge cu măselele țava puștii, lumea nouă are *maimuțe mici* și cu o *coadă,* de care se slujește pentru a se agăța de rămuri.

Din vitele cu care se ajută omul, America n'avea mai nimic. *Calul* fusese odată, dar îi perise sămânța și a trebuit să fie adus din Europa. *Vaci* n'aveau. Pe șesurile întinse ale Americei rătăceau cirezi de *zimbri* dar n'a fost chip nici până azi să fie îmblânziți. De aceea a trebuit să se aducă tot din Europa *vacile, oile* și *caprele,* care sunt dobitoacele cele mai de folos omului. — Nici cămila nu era. Americanii aveau *lama,* mai mică și mult mai slabă decât cămila.

In schimb ne-a dat și America ceva: din coaja unui copac american se scoate *chinina,* leacul frigurilor; de acolo au venit *cartofii, porumbul* și buruiana *tutunului,* cu care unii oameni se otrăvesc pe încetul făcându-și fum pe la nas și prin gură, — un obiceiu, pe care nu'l mai are nici o vietate pe fața pământului.

In America se mai seamănă și mult *bumbac* și o trestie dulce, din care se scoate *zahărul.*

Lama

www.digibuc.ro

Culesul bumbacului.

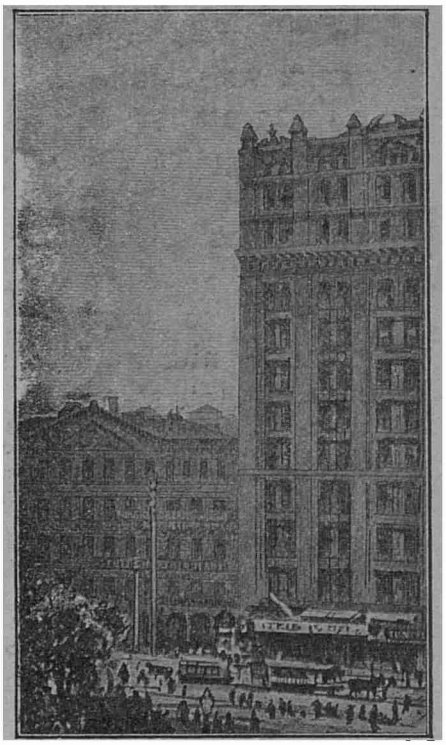

Casă în New-York.

Statele. America de la Nord e împărțită aproape în 2 jumătăți printr'o linie, care merge drept de la răsărit spre apus. Spre nord de această linie e *Canada*, o țară stăpânită de Englezi; spre miază-zi sunt mai multe state unite la un loc; din care pricină țării acesteia i se zice Republica *Statelor-Unite*. Locuitorii vorbesc mai toți englezește. Orașul cel mai mare e *New-York*.

Mai spre miază-zi e republica *Mexico* (cap. Mexico), o țară unde se vorbește spaniolește; iar în America de la Sud sunt numai 2 state mai mari: *Brasilia* cu capitala *Rio-de-janeiro*, (de acolo vine multă cafea), unde se vorbește limba portugheză, și *Argentina* (cap. *Buenos-Aires*) o țară unde se vorbește spaniolește, ceea ce aduce aminte și azi că Spaniolii au fost descoperitorii și stăpânii cei dintâi ai Americei. — In toată America nu e nici un rege; toate țările sunt *republici*, adecă aleg un president pe câți-va ani.

*

Forma pământului

Dacă s'ar sui cine-va spre lună și s'ar uita îndărăt, pământul i s'ar părea rotund ca un glob de lampă (întocmai cum vedem și noi luna). — Oamenii fără învățătură cred că fața pământului e lată ca o masă la ale cărei margini nu mai poate ajunge nimeni. S'a dovedit însă, că părerea aceasta e greșită. Un corăbier *(Magellan)* și-a pus de gând să meargă mereu înainte, să vadă unde va ajunge. Acel corăbier a plecat din Spania spre *apus;* a trecut peste Atlantic, a înconjurat America pe la capătul de Sud și a trecut în

www.digibuc.ro

curmeziș *Oc. Pacific*, pe care l'a și botezat zicându-i „pașnic", fiind-că corabia lui n'a fost bântuită de nici o furtună. In sfârșit, a ajuns în niște ostroave lângă Asia, unde un sălbatec l'a lovit cu săgeata și l'a ucis. Tovarășii săi însă au pornit mai departe; au străbătut *Oceanul Indian,* au înconjurat Africa de la Sud și s'au întors earăși în Spania venind însă dinspre *răsărit,* după ce rătăciseră, ca vai de ei, pe niște mări, pe unde nici un European nu mai umblase. — Asta s'a întâmplat cu puțin timp după moartea lui Ștefan cel Mare; și atunci au văzut oamenii pentru întâiea-și-dată, că pământul e rotund.

Pământul privit din lună.

Azi cu corăbiile, care merg mult mai iute ca acum 400 de ani, și cu trenurile, poate oricine să dea ocol pământului în două, trei luni.

De altfel te poți încredința ușor că pământul e rotund. Când pleacă o corabie de la țărmul mării, de la o vreme, trupul ei pare că se cufundă în apă și vezi numai steagul. Când se apropie, de asemenea, zărești întâiu steagul, care e subțire, nu trupul gros al corăbiei. Asta e o dovadă că pântecele corabiei stă încă ascuns după rotunzimea pământului. — Pe șes e acelaș lucru: de departe zărești întâiu pălăria călărețului, care se apropie, nu calul, cu toate că acesta e mult mai mare; iar când se depărtează, piere din vedere întâiu calul, apoi călărețul. — Dovadă că chiar unde e șes neted, fața pământului e boltită ca a unei ghiulele.

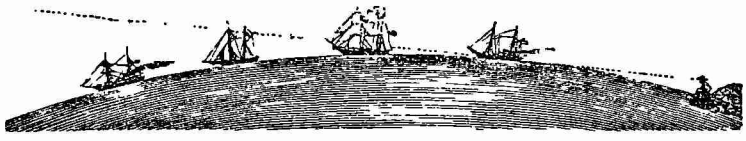

Pământul însă nu e cu desăvârșire rotund, ci e turtit în două locuri (cum e mărul turtit la creastă și la codiță). Cele două capete, unde pământul e turtit se numesc *poli.*

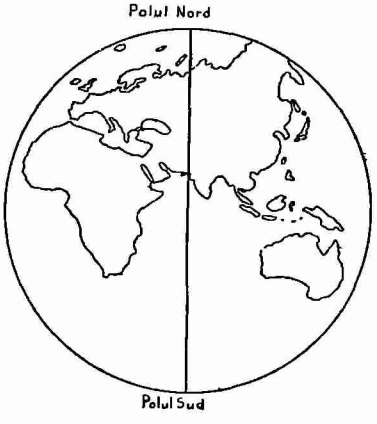

(Cum nu cade cineva jos, când înconjoară

www.digibuc.ro

pământul? — După cum ceara roșie frecată atrage bucățelele de hârtie și le ține lipite de ea, de asemenea și pământul trage spre dânsul tot ce e pe fața sa: petre, oameni, apa... Noi oamenii umblăm în jurul pământului, cum umblă furnicile în jurul unui pepene).

Mișcările pământului. Pământul se mișcă, întocmai ca și cum s'ar învârti în jurul unei osii ce ar trece prin cei doi poli [1]). Această mișcare se poate dovedi ușor. — Când fuge calul și cazi jos, totdeauna ești aruncat înainte, căci într'acolo îți face vânt calul. Tot așa se întâmplă, când cazi din tren sau din trăsură: cazi înainte.

Acuma, dacă dai drumul unei petre din vârful unei clopotnițe foarte înalte, piatra, în loc să cază lângă zid, cade ceva mai spre *răsărit!* Dovadă că învârtirea pământului a repezit'o într'acolo, cum e repezit cel ce cade din trăsură, în partea încotro merge trăsura.

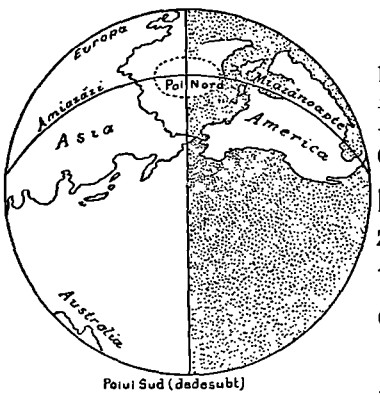

Ziua și noaptea. O învârtire deplină a pământului în jurul osiei (închipuite) ține 24 de ore; jumătatea care e spre soare, primește lumina, iar cei ce stau pe acolo zic că e *ziuă;* cei ce au scăpatat din vederea soarelui nu mai au lumină; ei zic că soarele a apus și începe *noaptea.* — (Învârtește un măr în fața unei lumânări, și vei vedea că o jumătate e mereu în lumină, iar alta în umbră).

Luna și Stelele. Din fericire, chiar când am trecut de fața soarelui, tot mai avem lumină de la *lună.* Ca un soare fără de raze, luna ne trimite o lumină mai slabă, împrumutată tot de la *soare* (ca și cum ar fi o oglindă, așezată sus în cer, să arunce lumina soarelui spre noi) [2]) — Afară de lună, mai primim lumină și de la stele, care sunt niște sori așa de depărtați, în cât deabia se mai zăresc. Ele sunt multe ca frunza și ca iarba; dacă ai trăi sute de ani și ai merge ca glonțul de repede, și tot n'ai ajunge până la stele. De aceia se și par așa de mici!

Anul. In 24 de ceasuri, pământul se învârtește odată deplin și avem o zi și o noapte. Dar învârtindu-se împrejurul său, el nu stă pe loc, ci se mută pe încetul ca o *sfârlează*, așa că după 365 de învârtituri depline în jurul osiei, adecă după un an, el face un mare ocol împrejurul soarelui. Și cum stă mereu plecat în aceiași parte, arată spre soare când un

---

[1]) Infinge o sârmă într'un măr, ca să treacă prin creastă și codiță.

[2]) Spunându-se elevilor că soarele e mult mai mare de cât pământul (cum ar fi un glob de un metru față de o cireașă), iar luna mult mai mică de cât pământul, se poate explica lesne cum luna face în timpul nopței slujba unei oglinzi, care ne trimite razele soarelui. — Pune o lampă în fața unui elev; lumina lămpei să cadă și pe o oglindă, care să o svârle în spatele elevului, adecă pe partea umbrită.

www.digibuc.ro

pol, când pe celălalt. Dacă am zice bunăoară că polul nord e partea de sus sau „capul pământului“, *vara,* pământul e plecat cu capul înainte, spre soare. Atunci ne e cald, zilele sunt mai mari.

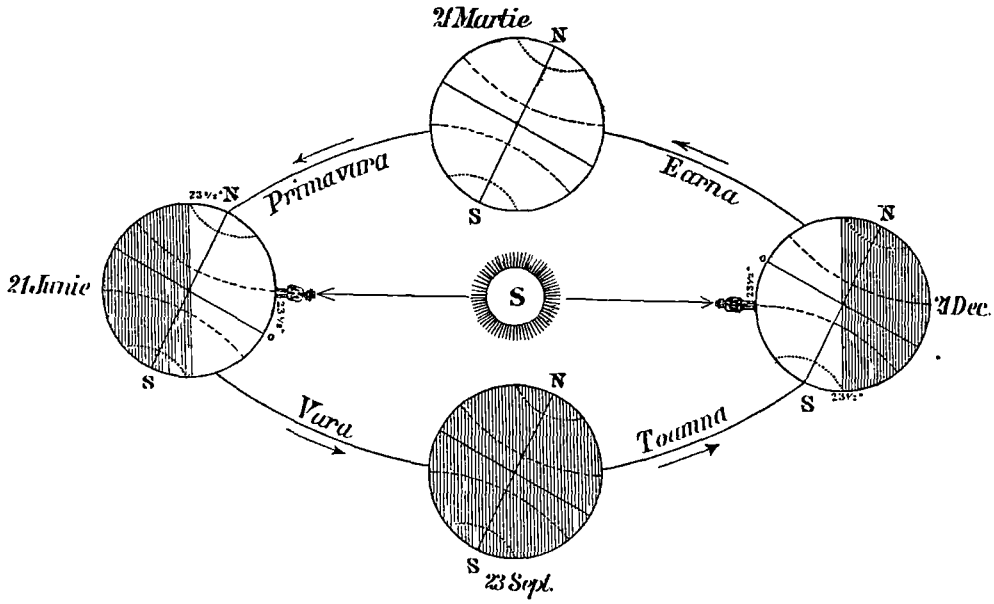

După o jumătate de an, când a împlinit jumătate de ocol, pământul vine cu partea de jos spre soare, iar cu „capul“ în umbră. Atunci, pe la noi, nopțile sunt mari, e frig și zicem că avem *iarnă.*

Numai când trecem de la frig la cald, adecă *primăvara,* sau când trecem de la cald la frig, adecă *toamna,* pământul arată dintr'odată amândoi polii la soare, și zilele sunt deopotrivă cu nopțile și spre un pol și spre celalt. — Cele 365 de zile (cât ține ocolul împrejurul soarelui) sau *anul,* se împart așa dar în 4 părți: vara, toamna, iarna și primăvara. Ele se numesc *anotimpuri* (= timpuri ale anului) [1]).

III

Țările Românești

Poate să călătorească cineva în lung și în lat pământul; poate să vază toate mările, toate țările, și la urma urmei, tot țara sa e mai dragă fiecăruia, fiindcă acolo aude *graiul,* pe care îl înțelege din pruncie; găsește *portul,* pe care l'a purtat de mic copil; *cimitirile,* unde sunt îngropați părinții; *bisericile,* unde se odihnesc de sute de ani *domnii* și *strămoșii* viteji, care au stat împotriva liftelor străine și au apărat cu viața lor pământul țărei.

[1]) Aceste noțiuni trebuesc explicate numai de cât cu ajutorul globului.

www.digibuc.ro

Pentru noi, Românii, vatra neamului a fost podișul Transilvaniei, unde ne-a adus Traian, și de unde bătrânii noștri s'au resfirat împrejur, peste *munți, dealuri* și *șesuri* până spre Tissa, Nistru și Mare. Ținutul acesta, unde se aude și azi limba românească e *patria Românilor.*

Acest ținut e împărțit în mai multe țări.

I. Regatul României

Hotarele. Spre apus și miază-noapte, regatul e împrejmuit cu munți. De la *Porțile-de-Fer,* (unde Dunărea a ferăstruit muntele până în temelie) și până la *Predeal*, hotarul se ține cam pe culmea munților. De aci însă și până la *Pietrile Roșii,* hotarul ne este neprielnic: Buzăul, Trotușul, Bistrița și alte ape mai mici au isvoarele lor dincolo de graniță, ceea ce înseamnă că vecinii au trecut munții și au împins hotarul spre noi.

De la Pietrile Roșii până în *Prut,* granița e o linie frântă, căci acuma 100 și ceva de ani străinii (Austriacii) au rupt o parte din țara noastră (Bucovina) și au așezat hotarul, cum le-a plăcut.

In sfârșit, spre răsărit e și mai rău. Nici nu e o sută de ani, de când Rușii au mutat hotarul din Nistru în Prut, rupând cu deasila jumătate din pământul țărei. — Numai spre miază-zi, granița e mai hotărâtă. De la Porțile de Fer până la *Silistra,* hotarul e apa *Dunărei* care ne desparte de Sârbi și de Bulgari; iar de la Silistra până în *Mare* e o linie cam frântă.

Insă hotarul cel mai tare al unei țări în timp de răsboiu e în *armata* sa, căci și munții, și apele trebuesc apărate de năvălirea dușmanilor; iar în timp de pace, singura graniță tare a unui neam e *mulțimea locuitorilor,* căci unde e lume destulă și multe brațe de lucru, străinul nu poate veni neavând chip să-și agonisească hrana.

Tot pământul regatului se împarte în mai multe ținuturi: România din dreapta Oltului; dintre Olt și Milcov; dintre munți și Prut; și România de peste Dunăre.

www.digibuc.ro

A. România din dreapta Oltului e cuprinsă între *munți*, *Olt* și *Dunăre*.

Hotare. *Munții Mehedinți*, ai *Vulcanului*, ai *Parângului* și *Lotrului* apără acest ținut în spre miază-noapte și apus. *Dunărea*, cum intră în țară, curge tot mai spre miază-zi bătând în malul sârbesc și apoi în cel bulgăresc, până ce la *Islaz* îi ese înainte *Oltul* care coboară aproape drept din munți.

Pământul și Râurile se pleacă ușor spre Dunăre; și cum se pleacă pământul, așa curg și râurile. Afară de *Olteț* (care pornește spre fratele său mai mare Oltul), mai toate apele din această parte a țărei se adună în albia *Jiului*, care culege la sine: pe *Gilort*, *Motru*, *Amaradia* și o mulțime de pârâiașe ducându-le spre Dunăre.

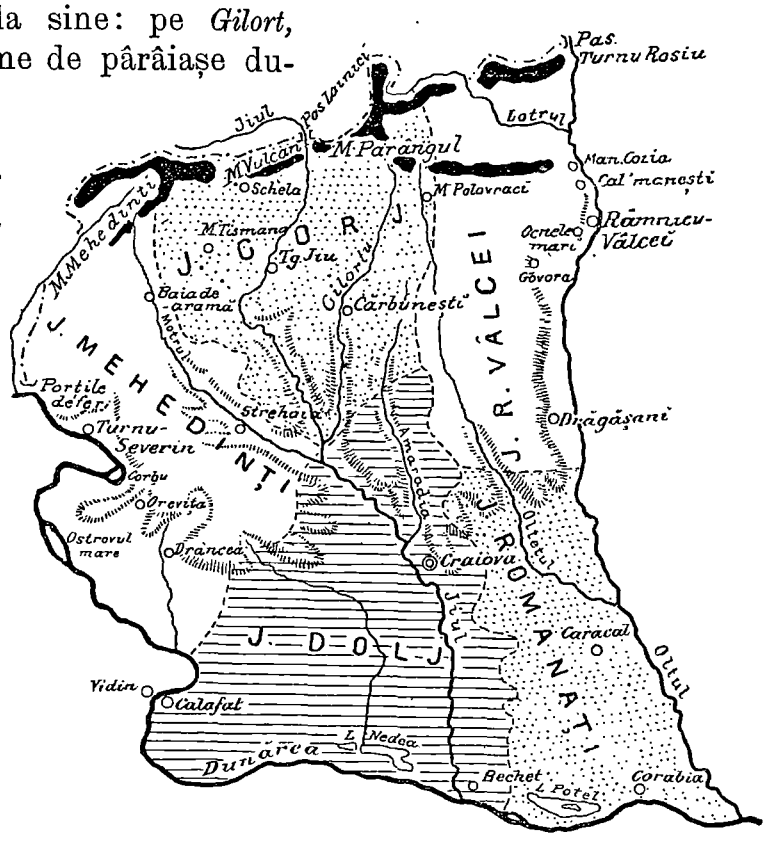

În șes, unde pământul e neted, apele se scurg cu greu și de aceea se fac și câteva lacuri mai mari: *Nedeia* și *Potelu*.

Județele. Partea aceasta a țărei e împărțită în 5 județe:

Mehedinți (cap. Turnu-Severin); *Gorj* (cap. T.-Jiu); *Vâlcea* (cap. Râmnicul-Vâlcei); *Romanați* (cap. Caracal) și *Dolj* (cap. *Craiova*).

Odinioară, tot ținutul din dreapta Oltului avea mai marele său, care se chema *ban*, și care sta la Craiova. — Mihai-Viteazul fusese ban al Craiovei înainte de a ajunge domn al țărei.

Locuitorii din această parte a țărei sunt oameni harnici și aprigi la negoț. De mici copii, unii pleacă spre București și în alte orașe, unde fac negustorie. In orașele din dreapta Oltului sunt cei mai puțini streini, căci pe lângă hărnicia locuitorilor mai sunt și școli bune, unde se învață meserii și negoț. De pildă la T.-Jiu e și o școală unde se învață olăria.

Avuția. Din partea avuției, cei de la munte trăesc mai mult cu *vitele*, *lemnăria* și *prunele*. Nicăeri în toată țara nu-s mai multe prune ca în Vâlcea, Gorj și Mehedinți. Pe dealuri sunt *vii*, între care cele mai cu nume sunt

www.digibuc.ro

cele de la *Drăgăşani*. La şes, oamenii trăesc din munca pământului: grânele sunt scoase prin *schele* (mici porturi) la Dunăre.

O parte de câştig mai ese şi din *sarea* de la *Ocnele-Mari*, precum şi din isvoarele tămăduitoare de la *Govora* şi *Călimăneşti*, unde vin oamenii mai cu dare de mână în timpul verei. Alţii vin numai să vadă bisericele de la *Tismana, Polovraci* şi *Cozia*, vestite prin vechimea lor.

De altfel, călătoria în dreapta Oltului e uşoară: un drum de fer merge de la *Căineni* până la *Corabia* în lungul Oltului; din acesta pleacă altul, care trece prin Craiova şi ese din ţară pe la *Severin*, după ce a trimes o ramură spre *Târgu-Jiu* şi alta spre *Calafat*.

B. **România dintre Olt şi Milcov**. Afară de Olt şi Milcov, ţinutul acesta mai e mărginit de munţi şi Dunăre.

Hotare. *Munţii Făgăraşului, Bârsei* şi ai *Buzăului* o păzesc spre miază-noapte, iar *Dunărea* o păzeşte spre miază-zi. Şi anume, după ce a primit apele Oltului, merge încă puţin spre răsărit, apoi se fereşte de malul bulgăresc, suindu-se spre miază-noapte, până ce intră (pe la *Călăraşi*) în pământ deplin românesc. Acolo se resfiră ca un odgon despletit, făcând două mari bălţi: Balta *Ialomiţei* şi a *Brăilei* despărţite între ele prin pintenul de la *Hârşova*, care sileşte apele Dunărei să se adune acolo la un loc.

Infăţişarea pământului. Spre miază-noapte şi apus, pământul e ridicat în chipul unor ziduri uriaşe.

Din valea Dunărei şi până la a Jiului nu mai e nici o tăetură adâncă în munte. Cel d'întâi drum mai uşor de trecut era cel de pe valea Jiului de la *Lainici*.

Oltul a făcut o tăetură şi mai adâncă de cât a Jiului, de aceia drumul pe la *Căineni* e şi mai uşor.

Apoi urmează munţii *Făgăraşului*. Cel mai înalt dintre toţi e *Negoiul* vârful cel mai semeţ al Carpaţilor noştri. Lanţul Făgăraşului privit din spre miază-noapte se înfăţişează ca un zid foarte puţin ştirbit, deci e lipsit de pasuri până la isvorul Dâmboviţei, unde *Piatra lui Crai* stă în curmezişul zidului muntos, ca şi cum ar fi fost pus înadins acolo, ca să sprijine, spre răsărit capătul zidului. — Pe sub Piatra lui Crai este loc potrivit de trecere, pe la pasul *Branului*.

Mai spre răsărit stau *Bucegii* cu vârful vestit al *Omului*, ca un stâlp în faţa celuil'alt stâlp din Piatra lui Crai.

De aci înainte, munţii noştri sunt foarte fărămaţi, şi mult mai mici. Munţii *Buzăului* au ca vârf mai cunoscut Penteleu.

Dealurile. La poalele munţilor se întind o sumă de dealuri, din ce în ce mai turtite, cu cât te apropii de Dunăre.

www.digibuc.ro

Hotarul, până unde se întind dealurile, e cam acesta: De la cotul Dunărei, unde e insula *Corbului,* merge pe la *Caracal, Piteşti, Târgovişte* şi apoi trece pe la miază-noapte de oraşele: *Ploeşti, Buzău, Râmnic, Foşcani.* — Între Siret şi Prut, mai tot ţinutul e deluros.

Şesul. Între dealuri şi Dunăre se întinde şesul, uneori neted ca faţa unei ape liniştite. Buneoară, în Bărăgan.

Apele. Pământul se pleacă încet spre Dunăre, şi tot astfel curg şi apele; *Vedea* cu *Teleormanul, Argeşul* cu *Dâmboviţa* şi *Ialomiţa* cu *Prahova,* care toate se feresc de Dunăre. *Buzăul* şi *Râmnicul* îşi trimit apele lor *Siretului* care le aduce până la Galaţi.

Apele din şes nu se pot scurge, şi de aceea fac şi aci ca şi în dreapta Oltului bălţi: *Suhaiul, Greaca,* lacul *Călăraşilor* şi *Lacul-Sărat* . . . ca o salbă în lungul Dunărei. Unele bălţi sunt foarte departe de Dunăre, bunăoară *Balta-Albă,* lângă apa Buzăului.

Judeţele. Ţinutul acesta e împărţit în 12 judeţe: *Argeş* (cap. Piteşti), *Muscel* (cap. C.-Lung), *Dâmboviţa* (cap. Târgovişte), *Prahova* (cap. Ploeşti), *Buzău* (cap. Buzău), *Râmnicul-Sărat* (cap. R.-Sărat), *Brăila* (cap. Brăila), *Ialomiţa* (cap. Călăraşi), *Ilfov* (cap. Bucureşti), *Vlaşca* (cap. Giurgiu), *Teleorman* (cap. Turnu-Măgurele) şi *Olt* (cap. Slatina).

Pământul acesta a fost menit să fie miezul regatului. Coborându-se de la munte, Românii aşezaseră oraşele lor de căpetenie la *Câmpu-Lung,* la *Curtea de Argeş,* la *Târgovişte* şi apoi, cu vremea, reşedinţa s'a statornicit la *Bucureşti,* unde e azi capitala întregului regat. — Tot în acest ţinut s'a ridicat în timpurile din urmă un fel de capitală de vară, la *Sinaia,* pe valea Prahovei.

Locuitorii din acest ţinut au la munte un port foarte frumos: poartă haine strâmte, albe; la şes poartă haine mai largi şi negre. — Prin oraşele din aceste judeţe au început a năpădi streinii. În Bucureşti sunt mahalalele întregi pline de Evrei cari au pus mâna pe negoţ.

Avuţia. În această parte, ţara noastră s'a schimbat însă în multe privinţe şi spre bine. Muntenii se ţin nu numai cu *lemnărie,* cu *vitele* şi cu *prunele,* ci au învăţat şi *meşteşuguri:* Unii fac *piatră de var* (Comarnic, Rucăr); alţii lucrează la fabrica de *postav* (Azuga), la fabrica de *hârtie* (Buşteni), la fabrica de *cue* (Sinaia) . . . şi la alte multe fabrici mai ales pe valea Prahovei. — O mare bogăţie pentru locuitorii din acest ţinut sunt puţurile cu *păcură* (Câmpina, Buştenari) şi gropile de *sare* (Slănic).

La şes, nădejdea e în *grâne,* pe care le coboară în porturile de la Dunăre şi mai ales la *Brăila,* unde se încarcă vapoarele cele mari. — Apoi, atât la şes, cât şi la munte sunt câteva locuri, unde oamenii câştigă şi din apele tămăduitoare de boli, bunăoară: la *Pucioasa, Slănic, Lacul Sărat, Balta Albă* şi alte bălţi sărate.

www.digibuc.ro

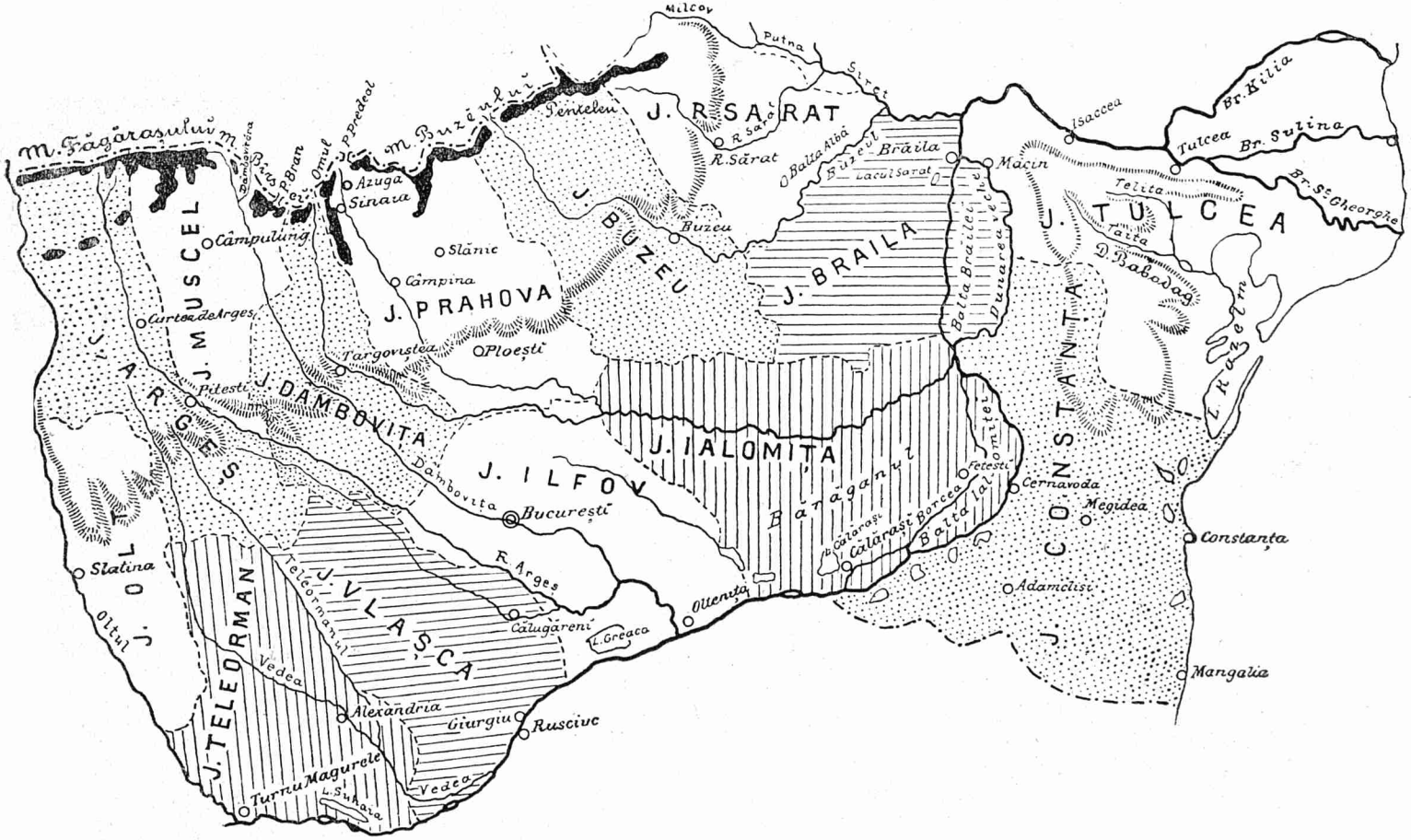

www.digibuc.ro

Avuțiile din această parte a țărei erau și mai înainte, dar nu ne pricepeam noi să le folosim. Păcura, spre pildă, sta în pământ; și chiar dacă o scoteam, era greu de vândut, căci lipseau drumurile. Acuma e vorba să se facă o țeavă, să ducă păcură din munte tocmai la Constanța, să o verse deadreptul în corăbii. Până atunci sunt vagoane în chip de poloboace și ne folosim de drumul de fer, care leagă *Predealul* cu *Feteşti-Constanţa*. Alt drum de fer pleacă de la *Slatina* și leagă în șir orașele de la poalele munților până la *Focşani*. — Afară de aceste două mari drumuri, mai sunt și altele atât spre Dunăre cât și spre văile munților și se mai fac mereu.

C. **România dintre munți și Prut.**

Hotare. La apus se ridică munții: *Vrancei*, *Oituzului*, *Ceahlăul* și munții de la *Dorna*. La miazănoapte e linia nedreaptă a Bucovinei, iar la răsărit e apa *Prutului* care odinioară curgea prin mijlocul țărei lui Ștefan-cel-Mare.

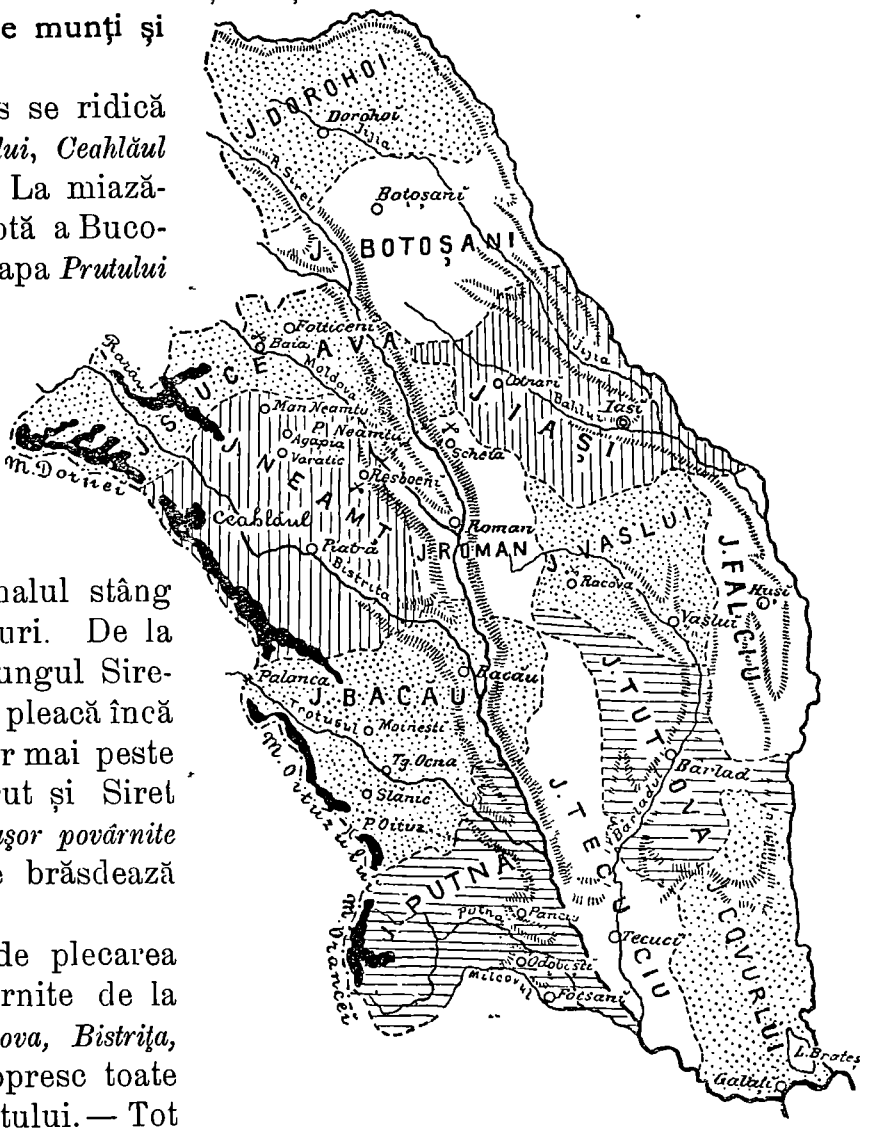

Pământul se coboară de la munte până în apa Siretului, care bate tot în malul stâng și curge pe sub dealuri. De la aceste dealuri, din lungul Siretului, pământul se mai pleacă încă odată spre Prut. — Dar mai peste tot, ținutul dintre Prut și Siret e acoperit de *dealuri uşor povârnite* și de aceea plugul le brăsdează adesea până în vârf.

Apele ascultă de plecarea pământului. Cele pornite de la munte: *Suceava*, *Moldova*, *Bistriţa*, *Trotuşul*, și *Putna* se opresc toate în marele șanț al Siretului. — Tot spre el vine și *Bârladul* care adună apele de pe dealurile dintre Prut și Siret.

Prutul par'că eo ropsit de soartă. Afară de *Jijia* și de *Bahluiu*, el curge singuratec până în Dunăre, fără să mai primească ajutor de la alte râuri.

www.digibuc.ro

Judeţele. Pământul, care ne-a mai rămas din țara lui Ștefan-cel-Mare, e împărțit între județele: *Putna* (cap. Focșani), *Bacău* (cap. Bacău), *Neamțu* (cap. Piatra), *Suceava* (cap. Fălticeni), *Dorohoi* (cap. Dorohoi), *Botoşani* (cap. Botoșani), *Iaşi* (cap. Iași), *Roman* (cap. Roman), *Vaslui* (cap. Vaslui), *Tutova* (cap. Bârlad), *Fălciu* (cap. Huși), *Tecuci* (cap. Tecuci), *Covurlui* (cap. Galați).

După ce Românii din lungul Dunărei începuseră a slăbi de ciocnirile cu Turcii, aci, în țara din dreapta și stânga Prutului, a fost nădejdea și *a neamului nostru şi a întregei creştinătăţi,* căci aci alesese Dumnezeu ca stăpânitor al acestui pământ pe *Ştefan* cel *mare* și *sfânt,* răsboinicul răsboinicilor. Și pe Turcii, și pe toți dușmanii Românilor, el i-a călcat în picioare până la adânci bătrânețe. In vara trecută s'a desgropat de la *Cozmin* săgeți din cele care au copleșit pe Leși.

Locuitorii. S'a păstrat încă viță din neamul oștenilor lui Ștefan, după cum s'a dovedit la Plevna; dar după ce țara a fost ciuntită de dușmani, au pătruns mulțime de streini înăuntru. Am văzut că și orașele dintre Olt și Milcov au venetici, dar aci, *unele oraşe aproape nu se mai cunosc de cotropirea streinilor.*

De aceea, locuitorii din această parte stau mai rău ca aiurea. Cei de la munte și-au păstrat portul, iar cei din spre Siret și Prut au început a lepăda portul lor și a-l lua pe al streinilor.

Avuţia. La munte, pe lângă *vite,* locuitorii tae *lemne* și le coboară cu plutele mai ales pe Bistrița. Județul Bacău ar putea să fie înfloritor ca și al Prahovei. De la T.-Ocnei se scoate *sare,* de la Moinești *păcură,* la Letea e o fabrică de *hârtie,* la *Slănic* sunt isvoare, iar munții de pe lângă Bistrița întrec în frumusețe toți munții țărei noastre. Monăstirile de la *Agapia* și *Văratec* sunt vestite în toată împrejurimea.

Pe dealuri sunt vii vestite: *Cotnari, Odobeşti* și *Nicoreşti. Grâul* din această parte a țărei e cel mai bun din toată țara, iar *vitele* din spre Botoșani sunt de un soiu rar și frumos.

Drumurile au urmat șanțul văilor: unul merge în lung pe valea *Siretului* trimițând o ramură pe valea Bistriței până la *Piatra* și alta pe *Trotuş* până la *Palanca.* Alt drum vine de la Dorohoi pe *Jijia* până spre Iași, apoi de aci coboară pe *Bârlad* și Siret până în Galați. Intre aceste două drumuri sunt altele două în curmeziș, de la Tecuci la Mărășești și de la Iași la Pașcani pe valea *Bahluiului.*

D. **România din dreapta Dunărei.**

Hotare. Intre Dunăre și Mare, ea e cuprinsă între ape întocmai ca o peninsulă. Spre Bulgaria, granița e însemnată cu pietre și pichete de la *Silistra* până la miază-zi de *Mangalia.*

Pământul e *deluros* spre Dunăre, iar spre mare și spre Bulgaria e *neted.*

www.digibuc.ro

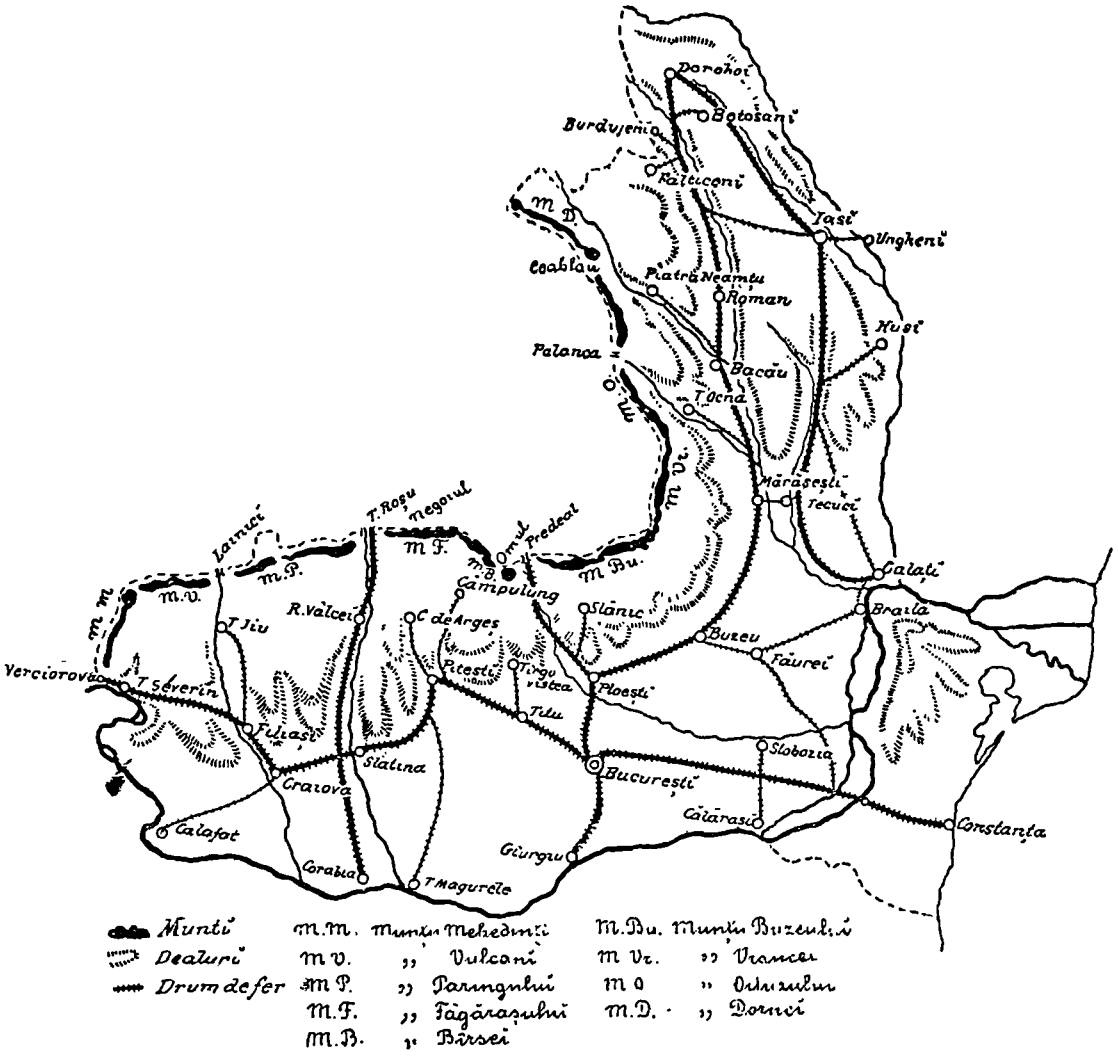

Cine merge pe Dunăre de la Călărași la Tulcea, adesea crede că vede „munți“ pe malul drept; așa de crestate și stâncoase sunt unele vârfuri de dealuri, mai ales dealurile *Măcinului*.

Ape, afară de bălțile Dunărei, sunt prea puține. *Taița* și *Telița* sunt niște pâraie.

Tot ținutul din dreapta e împărțit în 2 județe: *Tulcea* (cap. Tulcea), județul cel mai mare al țărei, și *Constanța* (cap. Constanța).

Locuitorii. Afară de Români, mai sunt și *Tătari* (mai ales în jud. Constanța) precum și o seamă de *Bulgari* (mai ales în Tulcea). Sunt însă și sate de *Nemți*, oameni gospodari și de toată isprava. *Turcii* s'au împuținat de tot.

Locuitorii din dreapta Dunărei se țin tot cu munca pământului. Intre altele seamănă *in* mult. Dar au și vite frumoase, mai ales *cai* de soiu, iar pe dealuri la *Sarica* și *Nicolițel* au vii vestite.

www.digibuc.ro

O bogăție deosebită e aci **peştele.** Din bălțile Dunărei și de lângă mare se împarte pește în toată țara; ba se mai trimete și în țările vecine. De asemenea, în dealurile de pe lângă Dunăre, e o *piatră* de toată frumusețea, care e trimisă spre a așterne stradele orașelor.

O mare avere e însă portul Constanța. Când Dunărea îngheață, iar vapoarele se tem de sloi, grâul și tot ce avem de vânzare trece podul de la *Cernavoda* și pe drumul de fer ce merge în lungul valurilor romane, se adună la Constanța, unde vapoarele încarcă veșnic, căci marea nu îngheață niciodată. Tot pe acolo putem aduce mai eftin mărfurile care ne lipsesc.

Basarabia

In curând se vor împlini 100 de ani, de când țara dintre Prut și Nistru ne-a fost răpită de Ruși. O bucată de lângă Dunăre ne fusese dată

înapoi acuma 50 de ani, când Rușii fuseseră bătuți într'un răsboiu, dar după ce i-am ajutat să birue la Plevna, drept mulțămită ne-au răpit și bucata, pe care o luasem îndărăt.

Pământul Basarabiei e la fel cu cel dintre Prut și Siret: adecă se

www.digibuc.ro

înfățișează în chip de *dealuri lungi și turtite*, afară de partea din spre Dunăre și mare, unde se cheamă *Bugeac*. Pe aci e neted aproape ca și Bărăganul. — Intre Bugeac și între ținutul cu dealuri se ridică *valul lui Traian*, făcut de Romani ca să stăvilească potopul liftelor selbatice.

Râul cel mai mare e *Reutul* a cărui ape cu greu răsbesc spre Nistru și fac în calea lor multe bălți, de unde și numele orașului *Bălți*. — Mult mai multe și mai mari bălți sunt în Bugeac, unde apele nu pot să se verse spre Dunăre și Mare. Aci stau: *Cahul, Ialpug, Catalpug, Kunduc*... care odată erau golfuri de mare, dar Dunărea cărând nisip și lungind mereu delta, le-a despărțit de mare.

Locuitorii. In Basarabia au năvălit sumedenie de streini și au pus stăpânire pe pământul românesc. Românii sunt ca la 1 milion, dar sufer, căci sunt oropsiți; stăpânitorii le vorbesc muscălește, o limbă pe care ei n'o pricep. Iar când Rusul are răsboiu cu alte neamuri, frații noștri sunt duși cale de luni de zile cu trenul până la margina lumei și pier între străini. (Cum s'a întâmplat în vara asta: i-a dus tocmai în marginea Asiei să se bată cu Iaponezii).

Orașele noastre vechi: *Hotinul, Soroca, Cetatea-Albă, Chișinăul* și altele sunt azi în stăpânirea Muscalilor.

Bucovina

Cu ceva mai înainte de răpirea Basarabiei, ni s'a luat de Austriaci *Bucovina*. — După cum Basarabia se aseamănă cu ținutul dintre Prut și Nistru, de asemenea și Bucovina se aseamănă cu județul Suceava și Dorohoi. La apus sunt *munți*, apoi vin *dealuri* până în *Prut* și *Nistru*.

Ape. Rar ținut care să fie așa de udat de ape ca țara Bucovinei. De acolo vin mai toate apele țării noastre de sus: *Prutul, Siretul, Suceava, Moldova* și *Bistrița*. Toată țara e ca o grădină cu livezi și râuri frumoase.

Locuitorii. Și peste Bucovina a năvălit potopul streinilor: *Evrei, Nemți, Ruteni, Polonezi* și alți venetici au pus stăpânire tocmai pe pământul cel mai scump, unde odihnește trupul lui *Ștefan cel Mare*, și unde țara e sămănată cu biserici falnice zidite de Ștefan și domnii noștri cei care au dat legi și îndreptări neamului românesc.

Rutenii au ajuns mai mulți de cât Românii, iar *Evreii* pe jumătate cât Românii. Cu averile date de domnii și de strămunii noștri bisericei, azi sunt plătiți popi rutenești, care fac lângă mormintele lor slujba într'o limbă streină de a neamului nostru.

Orașele cele mai mari sunt: *Suceava* cea jalnică. Cetatea și curțile lui Ștefan Vodă sunt dărâmate mereu, ca să facă streini case din ele. *Cer-*

www.digibuc.ro

Rădăuți, pe un deal frumos, lângă Prut, are o mitropolie românească, cum nu se pomenește nici în țările din prejur.

Rădăuți, pe apa Sucevei, are iarăși o mitropolie, unde e mormântul lui Bogdan, cel ce s'a coborât din Maramureș. *Siretul* e lângă apa Siretului, iar *Câmpu-Lung* între munți.

Transilvania, Maramureș, Crișiana, Temișiana

Pământul. Dincolo de zidul munților se întinde podișul *Transilvaniei* apărat spre miază-noapte de munții *Rodnei*, aproape tot așa de înalți ca ai *Făgărașului*, iar spre apus, de munții *Apuseni* al căror pisc mai înalt e aproape cât și *Ceahlăul* care le stă în față spre răsărit. Așa că tot podișul e înconjurat de munți ca o cetate împresurată de ziduri.

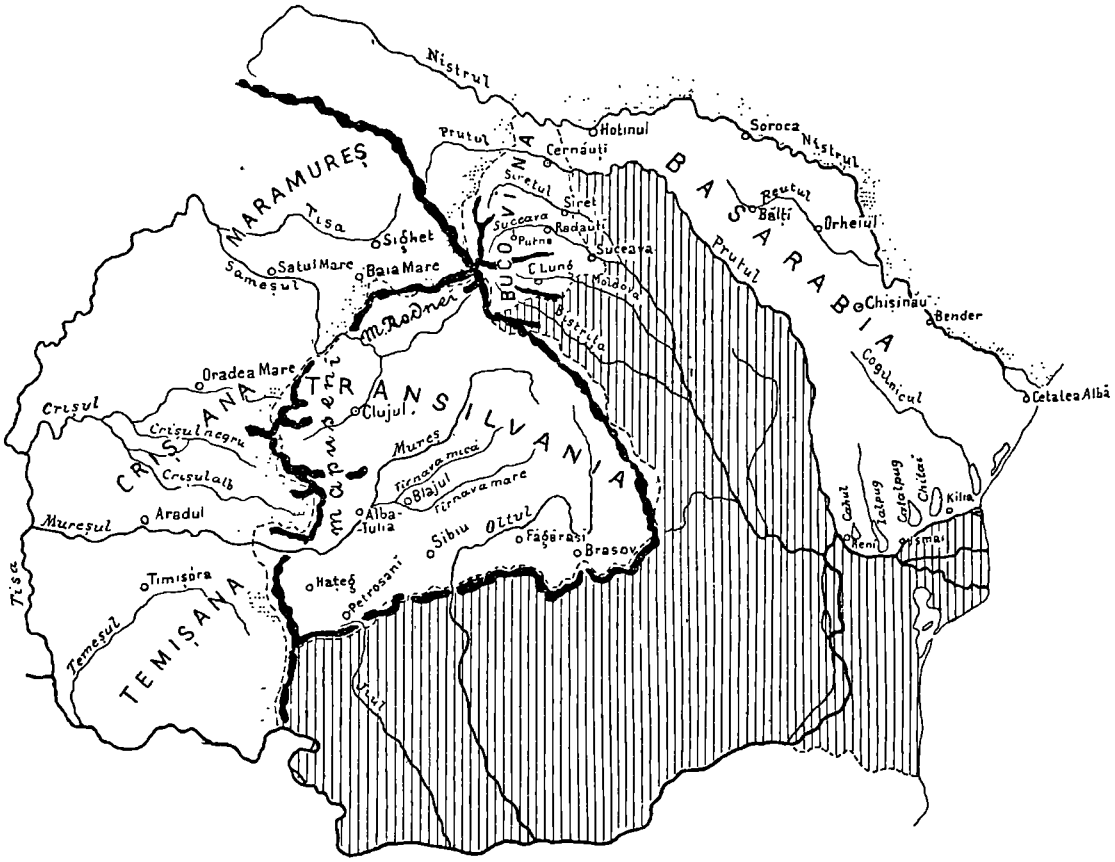

Și, după cum la poalele munților noștri se pleacă ușor *dealuri* și apoi urmează *șesul* până în Dunăre, de asemenea și munții *Apuseni* și ai *Rodnei* au la poalele lor dealuri, apoi un șes care se întinde până în apa *Tisei*.

Apele. Din mijlocul Transilvaniei isvorăsc o mulțime de râuri. *Oltul*, după ce curge spre miază-zi fără să găsească loc printre munți, apucă

www.digibuc.ro

spre apus, pe lângă munții Făgărașului, până ce nimerește în spărtura de la Turnu-Roșu, unde intră în regat. *Mureșul*, vecinul său de isvor, culege *Târnavele* (mare și mică) și găsind o poartă largă ese în șesul Tisei. *Someșul* adună apele de pe lângă zidul de la miază-noapte și ese înaintea Tisei iarăși pe o vale destul de largă. *Crișul* singur și *Temeșul* nu se împărtășesc din apele podișului. Crișul adună cu cele 3 brațe ale sale (Crișul *negru, repede* și *alb)* apa din povârnișul de apus al munților *Apuseni* și o duce în Tisa, iar *Temeșul* pornind din munții Banatului se îndreaptă întâiu spre Tisa, apoi face un ocol și se varsă în Dunăre.

Locuitorii. Transilvania e leagănul neamului nostru. Acolo a așezat Traian pe strămoșii noștri; de acolo au pornit Românii care s'au coborât spre Dunăre; de acolo, din colțul de la isvorul Tisei, numit „Țara Maramureșului“ a pornit Bogdan și s'a coborât în Bucovina și Moldova. Tot de acolo au pornit și Românii care trecând de munții Apuseni s'au întins pe șes până spre Tisa. Așa că de la *Nistru până la Tissa,* toți Românii sunt unul și același neam, vorbind aceiași limbă.

Alături de Români au venit însă prin răsboiu și viclenie *Ungurii,* și după vremuri a mai venit și o seamă de Nemți care se numesc *Șasi.* Acești din urmă sunt buni gospodari și au prins bine Românilor prin buna lor chibzuință la munca pământului și la creșterea vitelor.

Orașele. *Brașovul* e sub munții Bârsei, de unde se aducea odată mărfurile numite și până azi „brașovenie“. Orașul stă în calea celor ce trec pe la pasul Predeal.— Aproape e *Feldioara,* unde o oaste trimisă de Rareș a prăpădit pe una a împăratului nemțesc și a luat atâtea tunuri, în cât n'a mai găsit frânghie în Brașov ca să le târască în țară. *Sibiul* e în drumul celor ce trec pe la Turnu-Roșu. Alături e satul *Șelimbru*, unde Mihai Viteazul a fărâmat o oaste ungurească. Se vede și azi movila, unde s'au adunat trupurile celor morți.

De la Sibiu, Mihai a mers la *Alba-Iulia* în valea Mureșului, unde s'a încununat domn al Transilvaniei.

Blajul, la împreunarea celor 2 Târnave, e vestit prin școli românești și prin adunarea Românilor, acuma 50 de ani, când s'au jurat împreună cu *Iancu*, regele munților, să scuture jugul unguresc. (De acolo a eșit cântecul: Astăzi cu bucurie, Românilor veniți, pe Iancu în *câmpie* . . . adecă în șesul de lângă Blaj).

Clujul e mai spre miază-noapte. Ungurii vor să-l facă cu tot dinadinsul oraș unguresc, de aceea au pus în el o universitate ungurească.

Sigetul în Maramureș, *Satu-Mare, Oradia-mare, Aradul* și *Temișoara* stau ca niște santinele pe dinafară de ocolul munților, luptându-se cu primejdia de a fi cotropite de Ungurime.

www.digibuc.ro

Macedonia

Departe de tulpina neamului românesc mai sunt fraţi de ai noştri şi în *Turcia* (mai ales în Macedonia) şi în *Grecia.*

Ţinutul, pe unde locuesc Românii, e mai mult muntos. In deosebi, ei sunt răspândiţi prin văile *Pindului.* Apa cea mai mare din acele părţi e

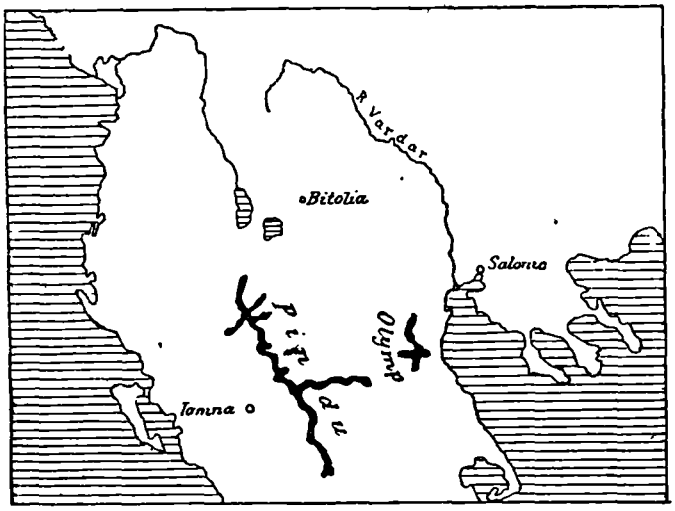

Vardarul, iar oraşele cele mai vestite sunt: *Salonic,* unde negustorii cei mai de seamă printre creştini sunt Românii. In *Bitolia, Ianina, Cruşova* şi alte oraşele sunt cam ½ de milion de Români; dar fiind departe şi resleţiţi printre streini, ei au să lupte din greu contra Bulgarilor şi Grecilor care ar voi să-i vadă lepădându-se de limba lor şi dându-se drept Bulgari ori Greci.

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro